

Petrus

Carola Schouten

wéét wat haar taak is: recht doen

Leegloop in Moldavië

Maar de kerk brengt weer
leven in de dorpen

Helmich Post

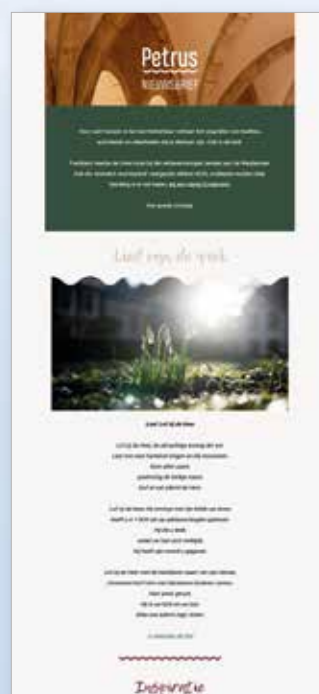
'In de
stilte vind
ik God'

Over *Petrus*

Soms doet de kerk denken aan Petrus, die visser, vriend en volgeling van Jezus. Sterk als een rots en tegelijk zwak en feilbaar. Net zoals de mensen in de kerk: soms moedig, soms overmoedig, soms te voorzichtig.

Daarom heet het gratis kwartaalblad van de Protestantse Kerk in Nederland *Petrus*. Het magazine staat vol inspirerende en persoonlijke verhalen over hoe samen kerk-zijn troost, steun en zin geeft. Hoe mensen ruimte ervaren om te geloven en te twijfelen, om te zoeken en te vinden. Eerlijke verhalen over geloof, hoop en liefde.

Meer inspiratie?

Wil je meer lezen van *Petrus*? Abonneer je dan op de wekelijkse e-mailnieuwsbrief.

petrus.protestantsekerk.nl/nieuwsbrief

Volg *Petrus* op sociale media:

 @protestantsekerkinnederland
 @petrusinhetland
 @PetrusProtestantseKerk

VOOR DE VEERTIGDAGENTIJD

Tot Pasen krijg je dagelijks inspiratie met deze kalender. Bestel hem gratis! petrus.protestantsekerk.nl/veertigdagentijdkalender

Schuif aan bij Jezus als hij zeven bijzondere mensen ontmoet, zoals Maria, Petrus, Judas en Maria Magdalena. *Aan tafel met Jezus*, onder redactie van scriba René de Reuver, is geschikt om zelf of met een groep te lezen. kokboekencentrum.nl, € 9,99

'Wil dan geven dat ons leven zelf ook vruchtbaar zij'

Uit 'God, die leven hebt gegeven', lied 718 uit het *Liedboek*. Het hele lied is online te beluisteren.

petrus.protestantsekerk.nl/lied718

Brengen

Ze gelooft zelf niet, nooit gedaan ook. Maar mede dankzij haar draait het jeugdwerk in de kerk wel op volle toeren. Laatst vertelde een vriend me hoe betrokken zijn vrouw is bij hun gemeente. Het inspireerde mij: zij heeft niet alleen haar eigen draai gevonden in de kerk, maar bouwt ook mee aan een gemeenschap. Terwijl veel mensen worstelen met de vraag welke kerk bij hen past, keerde zij het om: ze vroeg zich niet af wat ze in de kerk kon halen, maar wat ze er kon brengen.

Hoe zie jij de kerk eigenlijk? Als plek om op te laden of aan het denken te worden gezet? Of óók als plek waar je gemotiveerd raakt om uit te delen van wat je zelf ontvangen hebt? Het thema van de veertigdagentijdscampagne zegt het in een paar woorden: 'Uit liefde voor jou'. Zo deelde Jezus uit liefde voor de mensen zijn leven.

Als mens word je geroepen om te delen met anderen: je talenten, je geld, je tijd, je liefde. Dat kan in de kerk, maar bijvoorbeeld ook in de politiek (pag. 8), met vluchtelingen (pag. 32) of in je vakantie (pag. 58). Iedereen kan het, en het kan overal.

Petrus ziet er vanaf nu anders uit dan je gewend bent. Na vijf jaar vonden we het tijd voor een nieuwe uitstraling. We inspireren je ook graag met een aantal nieuwe rubrieken, in de loop van dit jaar volgen er nog meer. Hopelijk krijg je hierdoor nog meer zin om te lezen!

Marusja Aangeenbrug
Hoofdredacteur *Petrus*

Op de stoel

Petrus & Helmich

De kerkstoel op de cover staat voor wat je als gelovige kunt ervaren: geloof, rust, twijfels. Hij kan in je kerk staan, maar ook in het bos, of aan je eettafel. Helmich Post (24) vertelt op pagina 61 waarom zijn stoel in een klooster staat. Alvast vijf vragen aan Helmich.

Wat herken je in Petrus?

"Zijn niet-volmaakte trouw aan God."

Wat zou jij doen tijdens de storm op het meer?

"Ik vermoed dat ik net zo zou reageren als Petrus. Eerst zou ik bevangen zijn door angst, daarna zou ik mijn hulp bij de Vader zoeken."

Welke woorden uit de Bijbel bieden jou hoop als het moeilijk is?

"De woorden uit 1 Petrus 5, vers 7: U mag uw zorgen op Hem afwentelen, want u ligt Hem na aan het hart."

Zou jij een visser van mensen kunnen zijn?

"Ja, maar dat kan ik niet uit eigen kracht, maar alleen door Gods leidende hand en zegen."

Wie is een rots in jouw leven?

"God is de rots op wie ik mijn leven bouw. Niets en niemand anders is zo sterk en onwankelbaar als Hij. Mijn leven is veilig geborgen in zijn hand."

Tekst: Tineke van der Stok | Foto: Niek Stam

44
Mienke de
Goederen blikt
terug op haar
leven

52
Jong in de kerk:
wat vinden ze
eigenlijk zélf?

8 Armoede ráákt haar, vertelt Carola Schouten tegen Visser en Visser

40 De dubbele bodem
van Pèsach

64 Jongeren in Moldavië:
weggaan of blijven?

PETRUS 21 • MAART 2023

INHOUD

17 Column Esther van Schie

18 Het mooiste lied

Niels van Nieuw Amerongen over psalm 8

23 Van zondagsschool tot kliederkerk

24 Julia en Nico over de kerk als rustpunt

28 Bijbelstudie: Als het je te veel wordt

30 Aan tafel met statushouders

33 Column Trinity-zanger Elbert Smelt

34 De kerk in of juist eruit?

36 In Broek is de kerk dagelijks open

40 Kerk & jodendom

De dubbele bodem van Pèsach

42 Zalige zondag

De familie Meijer gaat naar het museum

48 Huisbezoek met panna cotta

50 Dementie op de planken

56 Hoe vrijwilligers vakanties mogelijk maken

76 7x retraites

}

'Ontferm U,
mijn God,
omwille van mijn tranen.
Kijk naar mij,
hart en ogen huilen
bitter om U.'

*'Erbarme dich' uit de Matthäus Passion van
Johann Sebastian Bach. De aria wordt gezongen als
reactie op Petrus, nadat hij de gevangengenomen
Jezus drie keer verloochend heeft.*

Visser en Visser praten met minister Carola Schouten over armoede

VISSER EN VISSER

Twee vissers van mensen, de predikanten Paul Visser (Maranathakerk Rotterdam-Zuid) en Rob Visser (Protestantse Gemeente Vuren) ontmoeten bekende Nederlanders. Ze gaan in gesprek over geloven, de kerk en de samenleving.

Tekst: Marusja Aangeenbrug
Foto's: Sjaak Verboom

'Doe ik mensen recht?'

Onmacht voelt ze soms, ja. De armoede in Nederland raakt Carola Schouten oprecht. "Tegelijkertijd", zegt de minister voor Armoedebeleid tegen Rob Visser en Paul Visser, "mogen we ons er ook van bewust zijn hoeveel impact we kunnen hebben."

'Er zijn altijd plekken waar de overheid niet komt en kerken wel'

CAROLA SCHOUTEN

Minister **Carola Schouten** (1977) is opgegroeid in Giessen en woont in Rotterdam. Ze heeft een zoon en is lid van de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt. Schouten werkt sinds 2000 in Den Haag: eerst als beleidsmedewerker bij een ministerie, daarna als medewerker van de Tweede Kamerfractie van de ChristenUnie en als Tweede Kamerlid. In 2017 werd ze minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Sinds januari 2022 is ze minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen.

“E lke keer als ik ergens verschijn, ontstaat er gedoe, lijkt het wel.” Carola Schouten maakt er een grapje over, maar ingewikkeld is haar taak wel. Als minister van Landbouw kreeg ze onder andere het stikstofdossier en de boerenprotesten voor haar kiezen. En nu ze verantwoordelijk is voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen, is er ook flink wat werk aan de winkel. Nee, ze schrikt niet terug voor ingewikkelde thema's, en ze is het gewend om hard te werken. Maar het doet haar veel dat steeds meer mensen worstelen om rond te komen.

Rijk land

Hoezo een minister voor Armoedebeleid in zo'n rijk land?

Die vraag kreeg ze vaak – soms smalend – toen ze aantrad als eerste bewindspersoon met deze portefeuille. “Een paar maanden later stelde niemand hem meer”, constateert ze. En dat is wrang. “Armoede was er de hele tijd al, alleen werd het niet altijd gezien. Mensen die er dicht bovenop zitten, zagen wel dat de kloof steeds groter werd. Maar nu worden veel meer mensen getroffen door armoede. Daardoor is het een openbaar vraagstuk geworden.” “Misschien dachten veel mensen lange tijd: als je in Nederland arm bent, heb je dat vooral aan jezelf te wijten”, oppert Paul Visser. “Nu, met de hoge inflatie en de energiecrisis, kan men dat natuurlijk niet meer zeggen.” Hij vraagt zich tegelijk wel af of er gradaties in

zitten: de een kan zijn kinderen niet naar een sportclub sturen, maar de ander kan de energierekening niet betalen. “Waar gaat armoede volgens u precies over?”

“Komen mensen niet alleen te staan?”, dat is volgens de minister de belangrijkste vraag. “Armoede kent inderdaad veel gezichten, maar het gaat niet alleen over geld. Als mensen geen geld hebben voor sport of culturele activiteiten, raken ze steeds meer geïsoleerd.”

Schraalheid

Zelf moest ze ooit ook hard werken om rond te komen. “Ik heb mijn zoon alleen opgevoed. Toen ik net moeder was geworden, moest ik steeds opletten of ik het einde van de maand kon halen. Maar het woord armoede past denk ik niet.”

Paul Visser oppert een alternatief: “Schraalheid?”

“Ja, dat is het goede woord. Ik was blij als er iemand voor de deur stond met kinderkleden of een pan soep.”

Ze kreeg veel hulp in die tijd. Ook uit haar eigen jeugd weet ze hoe belangrijk het is dat anderen er voor je zijn in tijden van crisis. Haar vader overleed toen ze 9 jaar oud was. Vanaf dat moment runde haar moeder de boerderij samen met haar kinderen. “Er stonden ontzettend veel mensen om ons heen. Zonder hen hadden we het niet gered.”

“Bent u hierdoor iemand geworden die bij uitsteking oog heeft voor mensen in de knel?”, vraagt Paul Visser.

Schouten: “Niet alleen voor mensen in de knel. Een van mijn stelregels is: zie je de ander? En dan niet alleen de buitenkant, want het is makkelijk om etiketten te plakken: jij bent succesvol, jij bent arm. Een mens is veel meer. Als je voorbij die buitenkant kijkt, zie je wat mensen echt in zich hebben.”

Dat geldt op elk terrein, benadrukt ze. “Ik wil begrijpen waar mensen mee worstelen.” Ze zegt dat in alle bescheidenheid: “Als bewindspersonen zijn we maar passanten. Je bent een tijdje op een plek, daar doe je je uiterste best, en vervolgens ga je verder. Maar je komt soms best dicht bij mensen.”

Ze hoopt dat ze altijd – ook als minister – de mens achter het probleem blijft zien. “Een tijdje terug was ik in het zuidwesten van Den Haag, in een wijk waar veel armoede is. Een jongere van begin 20 zei: ‘Mevrouw, er is hier veel armoede, maar ook veel veerkracht. Als je hiér je weg vindt, kun je heel veel.’ Ik realiseerde me: je moet uitkijken om mensen niet in een hokje te plaatsen, alsof ze alleen arm en kwetsbaar zijn.”

“Wat mooi dat u met dit voorbeeld komt”, glimlacht Rob Visser. “Ik ben in dat deel van Den Haag geboren.”

'ARMOEDE GAAT NIET ALLEEN OVER GELD, MAAR OOK OVER ISOLEMENT'

Opdracht

“U houdt zich ook bezig met de pensioenen. Dat is toch een totaal ander onderwerp?”, vraagt hij zich af. “Niet helemaal”, reageert Schouten. “Het pensioenstelsel draait om de vraag: kunnen mensen een goede oude dag hebben? Ik probeer dat altijd in mijn achterhoofd te houden, hoe technisch het pensioen-debat soms ook lijkt. En daaronder ligt nog een vraag: wat voor samenleving willen we eigenlijk? Zijn we nog solidair met elkaar?”

“Het lijkt me dat u als minister geen moment rust hebt”, vermoedt Rob Visser. “Welke woorden uit de Bijbel houden u op de been?”

Ze hoeft geen seconde na te denken. “Micha 6, vers 8: ‘Er is jou, mens, gezegd wat goed is, je weet wat de HEER van je wil: niets anders dan recht te doen, trouw te betrachten en nederig de weg te gaan van je God.’”

“Een heel mooie tekst, maar dat zijn opdrachten”, vindt Rob Visser.

Ze grapt: “Ik ben gereformeerd, hè. Wij varen goed op opdrachten.” Dan werpt ze tegen: “Het is niet alleen een opdracht, maar ook een manier van werken en leven. Recht doen betekent: doe ik het goede? Heb ik niet een

Rob Visser

Geboren:
17 dec. 1951, Den Haag.

Gemeenten:
Deil/Enspijk, Holten,
Apeldoorn, Amsterdam.

Emeritaat:
januari 2018, maar nog actief
als predikant in Vuren.

Paul Visser

Geboren:
24 jan. 1959, Epe.

Gemeenten:
Aalburg, Harderwijk,
Bergambacht, Den Haag,
Amsterdam, Rotterdam-Zuid
(Maranathakerk).

verkeerd plaatje voor ogen, zie ik de ander echt? Dat is voor mij ook een politieke opdracht.”

Ook trouw vindt ze cruciaal in haar werk. “Ben ik trouw naar andere mensen toe? Geef ik niet te snel op als het ingewikkeld wordt?” Ze realiseert zich: “Als ik een andere baan zou hebben, zou ik misschien een rustiger leven hebben. Maar kennelijk moet ik nu op deze plek zijn.” Op een moeilijk moment bekruipt haar soms wel de vraag: waarom moet ik dit doen? “Maar trouw betekent ook dat je nederig je weg gaat, wat voor werk je ook doet. Ik geloof niet dat de Heer werkt via één persoon, ik geloof dat Hij heel veel personen inzet op heel veel plekken.”

“Wat je op je pad tegenkomt”, denkt Paul Visser, “houdt je waarschijnlijk als vanzelf vaak nederig. Mooi dat je dan in die onmacht

toch de weg van God gaat door trouw te zijn, goed te doen en recht te zoeken.”

Tekenen van hoop

Ze wil zich niet laten verlammen als ze kijkt naar de armoede. “Ik vóél die onmacht zeker, maar tegelijkertijd mogen we ons er ook van bewust zijn hoeveel impact we kunnen hebben. Elke dag opnieuw maak je keuzes, en steeds weer stel ik mezelf daarom de vraag: welke impact heeft dit op anderen?”

Rob Visser vraagt zich af wat haar werk doet met haar geloof. “Als u ziet wat er allemaal gebeurt in de wereld, denkt u dan nooit: waar is God? Heeft Hij zijn handen van ons afgetrokken?”

“Die vraag is van alle eeuwen”, concludeert Schouten.

“Tegelijkertijd weet ik: er is altijd onrecht in de wereld. Ik geloof niet

dat ik in dit leven een antwoord zal krijgen op de vraag waarom dat nodig is. Maar ik weet wel: Hij staat boven het lijden. Hij heeft beloofd dat Hij erbij zal zijn.” “En is die belofte de bron waaruit u put?”, vat Rob Visser samen. Ze knikt.

“Er is ook een andere beweging”, vult Paul Visser aan, “en dat is dat het koninkrijk van God al doorbreekt. Soms heel klein, maar toch ... Het gebeurt recht tegen het onrecht in: kwaad dat niet eindeloos doorziekt, maar het verliest van positieve en goede ontwikkelingen.”

Rob Visser: “God geeft ons nog tijd, wat een geluk.” “Je ziet nu al best veel tekenen van hoop en genade”, beaamt Schouten. “Wij zien vaak wat niet goed gaat, zoals armoede en polarisatie. Maar er is ook steeds meer saamhorigheid.” Paul Visser herkent dat in zijn eigen gemeente in Rotterdam: “Veel mensen zijn actief betrokken bij de inloopochtend, de Voedselbank, een kledingbeurs, en tegelijk gaan er bestelbussen vol spullen naar Oekraïne. Ik ben echt onder de indruk.”

Bewogenheid

Veel lokale kerken zijn inderdaad enorm actief: warmtecollectes, vrijwilligers voor SchuldHulpMaatje, maaltijden, noodfondsen, de actie Vakantietas. Neemt de kerk eigenlijk niet te veel hooi op haar vork? “Ervaart u de kerk als steun voor het werk dat u doet?” vraagt Rob Visser zich af. “Of zou ze andere accenten moeten leggen?”

“Het zou aanmatigend zijn als ik zou vertellen wat de kerk zou moeten doen”, vindt Schouten. “In het bijbelboek Koningen staat dat de koning oog moet hebben voor de armen. De overheid heeft dus de taak om bestaanszekerheid te bieden voor mensen. Tegelijkertijd denk ik dat de kerk niet terughoudend hoeft te zijn. Er zijn altijd plekken waar de overheid niet komt en kerken wél. Ik geloof dat kerken dat ook tegen de verdrukking in mogen doen. Als wij in het kabinet bijvoorbeeld spreken over de opvang van vluchtelingen, en kerken gaan ondertussen gewoon aan de slag, dan wordt dat gezien door de overheid. Wij zijn bezig met het maken van wetten en regels, de kerk doet het uit bewogenheid.”

Ze verwijst naar het nummer ‘Anthem’ van Leonard Cohen: “Hij zingt: *‘There is a crack in everything, that’s how the light gets in.’* Dat zie ik duidelijk in de kerk: juist in alle gebrokenheid die er is, is er licht.”

‘IK BEN
GEREFORMEERD,
HÈ. WIJ VAREN
GOED OP
OPDRACHTEN’

ARMOEDEONDERZOEK

Wat doen kerken en diaconale organisaties om armoede te bestrijden? Op 30 januari nam Carola Schouten het Armoedeonderzoek in ontvangst. Hieruit blijkt dat de meeste kerken en diaconale organisaties (89 procent) ondersteuning bieden aan projecten of organisaties zoals voedsel- of kledingbanken en noodfondsen. Ook richten zij zich op sociaal-emotionele ondersteuning en een luisterend oor (91 procent). Andere activiteiten die vaak genoemd werden: financiële ondersteuning voor individuen, vroegsignalering, meegaan naar instanties om belangen van mensen te behartigen, en coachen naar een schuldenvrij leven.

protestantsekerk.nl/armoede

SAMEN TEGEN ARMOEDE

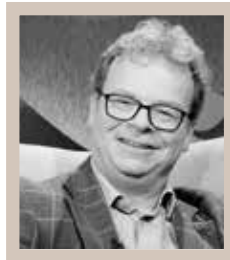
Op dit moment leven er naar schatting ruim 800.000 mensen in Nederland in armoede, mede door de torenhoge inflatie en energieprijzen. Kerk in Actie is daarom de campagne ‘Samen tegen armoede’ gestart: Kerken kunnen producten inzamelen voor de Voedselbank. Overtollige producten worden gedistribueerd naar plekken waar een tekort is.

SchuldHulpMaatje en Kerk in Actie werken samen om dertig nieuwe locaties te openen. SchuldHulpMaatjes helpen mensen om hun financiële problemen op te lossen.

kerkinactie.nl/samentegenarmoede

Opgevist

Geloof, hoop en liefde kun je overal opvissen. Ds. Kees van den Berg, predikant in Gouda en Opgevist-auteur, deelt zijn persoonlijke favorieten. Kijk voor meer mooie vangsten op petrus.protestantsekerk.nl/opgevist.

Muziek

IGNORE THE DAYS

Veel liedjes van Micah P. Hinson beroeren me tot in mijn haarpunten. Met dit juweeltje schiet Hinson weer recht in de roos. In 'Ignore

the Days' zingt hij over een getroebleerde ziel zoals alleen hij dat kan. Niet met een soepelheid à la Jeff Buckley, maar met stembanden die kraken als de stoel van oma waarin ik me altijd zo heerlijk kon nestelen. Hier wordt 'rust geschonken', hier mag de stilte ademen. De melodie van het liedje heeft veel weg van een wiegeliedje. Maar vergis je niet: de donkere tekst schuurt behoorlijk. Het past wel bij de donkere tijden waarin we vandaag verkeren. micahphinson.com

Film

NOPE

Over deze film had ik vooraf al lovende en vooral boeiende recensies gelezen. 'Nope' is een subtiele en daardoor zeer spannende en geslaagde 'horrorfilm'. Er zit de nodige kritiek in: op racisme, de macht van Hollywood en het geld, én de overheersende idee dat we niets kunnen missen en alles moeten vastleggen. Bovendien: een film die begint met een bijbelcitaat – en wel Nahum 3:6: 'Ik zal verfoeilijke dingen op u werpen, en u tot schande maken, en Ik zal u als een spiegel stellen' – krijgt zelfs een zekere profetische allure.

Boek

KOM VERDER! MEMOIRES 1

Dit boek van Freek de Jonge is niet autobiografisch, maar gaat over zijn vader. Die was predikant, maar ook de zoon van een bijbelcolporteur die tussen de koeien een soort roepingsvisioen had gekregen. Dat heeft altijd op De Jonges vader gedrukt, want zelf had hij niet zulke mystieke ervaringen. Bovendien worstelde hij met de weerbarstigheid van het leven en met (de verwachtingen van) gemeenteleden. Het domineeschap zat 'm niet zomaar als gegoten. Tegelijk was hij eerlijk en durfde hij kwetsbaar te zijn. Freek de Jonge schrijft erover met een bewonderenswaardige precisie, hoewel zijn stijl regelmatig te wollig is. Juist als de zinnen kaler worden, wordt het krachtiger.

NetfliX GROND

Een heerlijke en vooral hilarische serie over een Vlaams-Marokkaanse familie die een begrafenisonderneming runt. Als predikant weet ik dat de dood een zeer ernstige zaak is, maar dat eromheen ook genoeg humor te vinden is. Gelukkig maar. Dat geldt zeker voor deze serie. Er gaat zoveel mis of juist net goed, soms is het pure slapstick. Intussen zit er een diepere laag onder. De serie houdt je een spiegel voor: hoe open en eerlijk ben ik, wat zijn mijn verborgen agenda's? Gelukkig blijkt de waarheid ook hier de leugen te achterhalen en is vooral de liefde sterker.

Tip van de redactie

DROMEN OVER LATER

In eenvoudige woorden en met treffende tekeningen neemt dit tweede deel van de Liedjesbijbel kinderen mee naar Egypte – naar de verhalen van Jozef en Mozes, met een sprong naar het Laatste Avondmaal in Jeruzalem. Bij elk verhaal zitten weetjes, een liedje én suggesties voor activiteiten. De weetjes tikken ook lastigere onderwerpen aan, zoals het voortrekken van kinderen, hedendaagse slavernij en God die straft. De begeleidende, vaak humoristische liedjes, gezongen door onder andere Pearl Jozefzoon en een koortje van vijf kinderstemmetjes, maken het een oprecht en kwetsbaar geheel. liedjesbijbel.nl

NetfliX PEAKY BLINDERS

Na 843 opgerookte sigaretten en 446 achterovergeslagen whisky's rondde ik onlangs seizoen 6 af van 'Peaky Blinders'. Let wel: die sigaretten en drank bevonden zich in

de serie. De hoofdpersoon Thomas Shelby heeft veel weg van de bekende romanfiguur dr. Jekyll/mr. Hyde van R.L. Stevenson. In z'n onderbewuste woelt het van de onverwerkte trauma's en boze dromen. Dit komt in de laatste aflevering tot een uitbarsting – tegelijk ook een soort catharsis – waarbij uiteindelijk z'n kind hem uit de duisternis roept. 'Uit de mond van kinderen hebt Gij sterkte gegrondvest', denkt de dominee dan gelijk ...

In het weekend lees ik op mijn gemak de achtergrondartikelen in het **RDMagazine**.

Jan Willem | Melkveehouder

De een leest graag persoonlijke verhalen, de ander zoekt verdieping bij het nieuws. Maar allemaal hebben we behoefte aan goede, evenwichtige en eerlijke informatie. Aan zicht op het Bijbelse perspectief in ons bestaan.

Het RD wil helpen verder te kijken dan jezelf.

RD, de krant voor het hele verhaal.

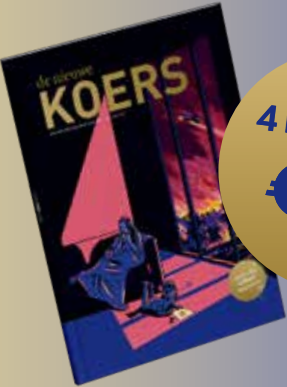
Scan mij

*Het RD is er ook voor jou.
Ga naar rd.nl/petrus
Ontdek het RD 4 weken lang vanaf 4 euro.*

“Ik weiger cynisch te worden, ik wil altijd hoop bieden”

Jan Rotmans in De Nieuwe Koers, nr.10 2022

maak nu voordelig kennis met De Nieuwe Koers:

eerste 4 nummers

€9

→ denieuwekoers.nl/acties

de nieuwe **KOERS**
geloofwaardig opinieblad sinds 1969

Zeven uur samen rouwen

“Wij doen geen Eritreeërs”, zei de beheerster van het kerkgebouw. Ze hadden een nare ervaring gehad met eerdere verhuur: “Het stonk de volgende zondag naar knoflook.” En erger nog: de kast die de kof-fiedames altijd zo keurig opruimden, was in de war geraakt. De witte kopjes stonden op de verkeerde plek. En er lag een vuile theedoek in een hoek.

Op hun zoektocht naar een locatie voor het afscheid van een overle-dene klopten de Eritreeërs bij mij aan. Kan jij ons helpen? Als witte Nederlander stond ik persoonlijk borg bij een volgend kerkgebouw. Ze mochten het huren, tegen vooruitbetaling.

‘Wij doen geen Eritreeërs’

Op zaterdagmiddag arriveerden ze. Jonge mannen met zwarte jacks en spijkerbroeken. Vrouwen klein en tenger, een witte doek met rouwrand om hun hoofd. Uit ieder nieuw groepje steeg een jammer-klacht op. Eén begon te huilen en de anderen vielen in. Het ging door merg en been. Het was ook in- en indroevig. De overledene was gestorven aan een infectie, en haar ongeboren kindje ook.

Steeds meer mensen arriveerden. Niet de honderd die ze ons gezegd hadden, maar twee- of driehonderd, of waren het er meer? Ze zaten om de echtgenoot heen. Urenlang, in stilte, afgewisseld met uitbar-stingen van verdriet. Er werd eten rondgebracht. Ieder had thuis wat klaargemaakt. Achter in de zaal hield een groepje mannen het kasboek bij. Ze telden het gegeven geld, bedoeld voor de repatriëring van het lichaam.

Een priester stapte naar voren en sprak. Als uit één mond kwam de respons. Als met één lijf opstaan en buigen, knielen en bidden. En dan opnieuw de stilte, en het geluid van de klaagvrouwen. Het duurde van twee tot negen: zeven uur gezamenlijke rouw. Ik was geraakt door de troost die uitging van het samen beleven van ver-driet, en blij dat ik hen had kunnen helpen.

Nadat ze weg waren, heb ik de oortjes van de koffiekopjes in de kast nog snel dezelfde kant op gedraaid. Voor de zekerheid. Mijn bijdrage aan vreedzaam multicultureel kerk-zijn.

Esther

MIJN MOOISTE LIED

Geen kerk zonder muziek.
Welk lied zingen mensen
graag in de kerk?

Tekst: Auke Schouwstra
Foto's: Jaap Schuurman

NIELS VAN NIEUW AMERONGEN OVER PSALM 8

'Ook Poetin wordt begrensd door God'

Welk lied dat je in de kerk zingt, raakt je het meest?
Voor Niels van Nieuw Amerongen is dit psalm 8,
in de oude berijming. Vorig voorjaar lag hij in het
ziekenhuis. "Mijn leven hing aan een zijden draadje.
Maar ik beleefde echt wat deze psalm zegt:
ik ben bij Hem geborgen."

'GOD KIJKT OM NAAR NIETIGE MENSJES'

Registeraccountant prof. dr. Niels van Nieuw Amerongen RA (49) bekleedt de leerstoel Kreston Netherlands MKB Accountancy aan Nyenrode Business Universiteit. Daarnaast is hij eigenaar van advies- en trainingsbureau V&A. Hij woont in Katwijk, is getrouwd en vader van drie kinderen van 11, 17 en 19 jaar oud. Het gezin leeft mee met de Hervormde Wijkgemeente Maranatha binnen de Protestantse Kerk in Nederland. Van 2012 tot 2018 was Van Nieuw Amerongen ouderling. Als organist begeleidt hij eens in de drie weken diensten in verschillende Katwijkse hervormde kerken.

Heer’, onze Heer, grootmachtig Opperwezen; Hoe wordt Uw naam op aard’ alom geprezen!

“Dit gaat over een verheven God, alles op aarde is door Hem gemaakt. Een mooi thema – tegenwoordig is de evolutietheorie voor veel mensen het uitgangspunt. Zelf denk ik dat in evolutionisme meer geloof zit dan men wil weten. Kun je zelf een beeld van het ontstaan van de wereld scheppen dat overtuigender is dan het scheppingsverhaal? Alles zit zo wonderlijk in elkaar. Als ik kijk naar de wonderen in de natuur, het onbegrijpelijke van een zwangerschap, dan vind ik het makkelijker om te geloven in een Schepper die alles maakte dan dat alles vanzelf ontstaan zou zijn. Psalmen geven weer wat mensen bezighoudt. Je kijkt de psalmdichter in het hart. Wat er in het hoofd van mensen leeft, is niet alleen rozengeur en maneschijn. Daarom is er bijna altijd wel een psalm te vinden die op enig moment relevant wordt voor je. Wat ik wel mis, is dat de naam van Jezus er niet in voorkomt. Ik ben dan ook niet eenkennig, ik vind modernere liederen ook mooi. Ik ga er niet van uit mijn dak, maar als organist kan ik wel wat meegeven door ingetogen of juist uitbundig te spelen.”

Dat Gij aan hem in zoveel gunst gedenkt; En ’s mensen zoon Uw teerste liefde schenkt!

“God lijkt soms ver weg. Kun je Hem echt kennen? Mijn

godsbeeld is in de afgelopen jaren wel veranderd. Vanuit mijn opvoeding was God heilig, afstandelijk, iemand die de zonde niet door de vingers ziet. Deels is dat wel een Bijbels beeld. Maar er zijn ook veel teksten die aangeven dat God het goede met de wereld voorheeft. Loop je bij Hem weg, dan komt Hij naar jou, in plaats van andersom. Wij zijn schenders van het verbond dat Hij met ons sloot, Hij niet. Ik zie Hem nu vooral als een groot Licht. Waar ik ontzag voor heb, maar dat mij ook troost.”

Heer’, onze Heer ...

“Deze zin geeft mooi weer hoe God enerzijds ver verheven is boven ons, en anderzijds heel erg dichtbij is – Hij is ‘onze Heer’. Die nabijheid heb ik sterk ervaren toen ik voor het eerst aan het avondmaal ging. Daarvoor kende ik een vrij donkere tijd qua geloofsbeleving. Dat had ook te maken met het gegeven dat er vanaf de kansel aangezet werd tot geloofstwijfel, tot kleingelovigheid en klein denken van God. Dit kan niet waar zijn, dacht ik.

'HET VOELDE ALSOF HIJ EEN ARM OM MIJN SCHOUDER LEGDE'

Aan het eind van die periode vond ik een weg terug in de Hervormde Kerk. Tijdens de eerste avondmaalsdienst die we daar meemaakten, zongen we psalm 116: ‘Och Heer’, och wierd mijn ziel door U gered! Toen hoorde God;

Hij is mijn liefde waardig.’ God was toen heel dichtbij. Het voelde alsof Hij een arm om mijn schouder legde.”

Zo breekt Uw hand des vijands boos geweld, Daar Gij zijn haat en wraakzucht palen stelt.

“In oorlogstijd moet je niet op de omstandigheden letten, leer ik uit deze strofen. Wanneer je leeft met het licht van de Geest, zie je achter veel dingen een geestelijke werkelijkheid. Voor mij is duidelijk dat we nu in de eindtijd leven. Het gaat ergens op aan. De aarde zucht: het teken dat er een nieuwe wereld aan zit te komen. Wanneer je gebeurtenissen in dat perspectief ziet, geeft dat hoop en uithoudingsvermogen. Ook Poetin wordt begrensd door God. Hoe dat precies werkt? Dat kunnen we alleen achteraf zien.”

Gij deedt hem wel, een weinig tijds, beneden Het eng’lenheir een rang en plaats bekleden. Maar hebt hem ook Uw rijkste gunst betoond.

“Ik ben verwonderd dat de hemelhoge God omkijkt naar kleine nietige mensjes. Tegelijk zijn die mensen, zoals psalm 8 zegt, slechts een klein beetje minder dan engelen. We zijn naar zijn beeld en gelijkenis geschapen. Voor je het weet, word je dan arrogant natuurlijk. Dat komt eigenlijk neer op de neiging ‘als God te willen zijn’. Ik ben sinds kort hoogleraar – daar kijken veel mensen tegen op, denk ik. Sommige mensen vinden mij arrogant. Dat trek ik me wel aan.

'DE AARDE ZUCHT: HET TEKEN DAT ER EEN NIEUWE WERELD AAN ZIT TE KOMEN'

Mijn vader was ook hoogleraar. Die zei altijd: ‘Elk vak heeft zijn hoofdzonden. In de accountancy is dat de macht van het geld, in de wetenschap is dat je reputatie.’ En nu werk ik in beide sectoren! Maar ik heb de diepe overtuiging dat ik wat ik nu doe, niet dankzij mezelf heb bereikt. En mensen die me goed kennen, weten dat ik ook veel zelfspot heb. Dit voorjaar werd er behoorlijk aan mijn levensboom geschud. Ik ben met spoed gedotterd, mijn leven hing aan een zijden draadje. Het had niet veel gescheeld of ik had hier niet gezeten. Psalm 8 bezingt dat God de mens zijn rijkste gunst betoont. In het ziekenhuis beleefde ik dat ook echt: ik ben bij Hem geborgen. Die rijkdom zorgt ervoor dat ik ontspannen in het leven sta.”

Psalm 8

1. Heer’, onze Heer, grootmachtig Opperwezen; Hoe wordt Uw naam op aard’ alom geprezen! Gij, die den glans van Uwe majesteit, Hebt boven lucht en heem’len uitgebreid.

2. Uw mogendheid heeft sterkte willen gronden, Uit kind’ren, ja, uit zuigelingen monden; Zo breekt Uw hand des vijands boos geweld, Daar Gij zijn haat en wraakzucht palen stelt.

3. Sla ik naar ’t ruim der held’re hemelbogen, Dat heerlijk werk van Uwe ving’ren, d’ ogen; Zie ik bedoord den glans der zilv’ren maan, En ’t sterrenheir, door U geschapen, aan.

4. Mijn God, wat is de mens dan op deez’ aarde! De broze mens, hoe klimt hij tot die waarde, Dat Gij aan hem in zoveel gunst gedenkt; En ’s mensen zoon Uw teerste liefde schenkt!

5. Gij deedt hem wel, een weinig tijds, beneden Het eng’lenheir een rang en plaats bekleden. Maar hebt hem ook Uw rijkste gunst betoond, En hem met eer en heerlijkheid gekroond.

6. Gij geeft hem, wijd en zijd in alle landen, De heerschappij der werken Uwer handen. Ja, zet en aard’ en zee voor ’s mensen zoon, Door Uw gezag, ter voetbank van zijn troon.

7. Waar schapen zijn, of ossen in de weiden, Waar enig vee op bergen zij of heiden, Waar ’t wild gediert’ ook zwerv’ in woud en veld, Gij hebt het al in zijne macht gesteld.

8. Wat voog’len door den ruimen luchtkring zweven, Wat vissen er in stroom en beken leven; En wat de paân doorwandelt van de zee; Zijn hoog bevel deelt hij aan allen mee.

9. Heer’, onze Heer, grootmachtig Opperwezen, Hoe billijk wordt Uw grote naam geprezen! Hoe heerlijk rolt, uit aller vromen mond, Die grote naam door ’t ganse wereldronde!

Maak kennis met Appostel

Al uw kerkzaken in één app

Adverteren in deze bladen?

Vraag naar de mogelijkheden:

e advies@theowijbenga.nl

m 0651426179

De kerk is er niet alleen voor volwassenen, maar ook voor kinderen. Veel kerken hebben een zondagsschool, kindernevendienst of kliederkerk. Hoe zijn die initiatieven eigenlijk ontstaan?

Van zondagsschool tot kliederkerk

Al sinds de vroege kerk doen kinderen mee. In de eerste eeuwen krijgen ze steeds vaker een eigen rol. In de vierde eeuw schrijft een non over jonge kinderen die tijdens de dienst Kyrie Eleison zingen. Er vormen zich knapenkoren en jongens verzorgen de schriftlezing. Ze werken ook mee aan theatrale uitvoeringen rond Pasen.

Catechiseermeester

Met de Reformatie worden Woord en leer steeds belangrijker. De Geneefse kerkorde van 1541 verplicht kinderen om naar de zondagse catechismusdienst te komen. In de Noordelijke Nederlanden is de catechese niet in de kerk maar op school, door de leerkracht. Tot de scheiding van kerk en staat rond 1800 ingaat. Vanaf dan wordt de catechisatie alleen nog door de predikant of de catechiseermeester gegeven.

1600 zondagsscholen

In diezelfde periode waait de Britse 'zondagsschool' over, een initiatief van filantroop Robert Raikes. Bedoeld voor arme kinderen die doordeweeks moeten werken. In Nederland neemt het Reveil het voortouw. In 1865 wordt de Nederlandsche Zondagsschool Vereeniging opgericht. De groei gaat snel: in 1913 zijn er meer dan 1600 zondagsscholen waar kinderen leren lezen en schrijven, en horen over de Bijbel. Maar in de loop van de twintigste eeuw daalt de populariteit. Kerken zoeken nieuwe vormen – zo ontstaat de kindernevendienst.

Geklieder

Tegenwoordig vult elke protestantse gemeente het kinderonderwijs op een eigen manier in. Met een zondagsschool, een kindernevendienst óf met een kliederkerk: een missionaire familieviering waarin mensen – gelovig of ongelovig – op een creatieve manier de bijbelverhalen ontdekken. Ook dit idee komt uit Engeland, waar het 'Messy Church' heet. De Protestantse Kerk zegt erover: 'God is aanwezig in ons geklieder en creëert iets goeds in en uit de chaos.'

Lees in de protestantse canon meer over gebruiken, symbolen en geschiedenis van de Protestantse Kerk.

petrus.protestantsekerk.nl/protestants

KERK & HISTORIE

Tekst: Francis Boer
Beeld: Wikipedia.org/Catharijneconvent (Johannes Calvin),
William Bromley/National Portrait Gallery (Robert Raikes),
Teun Ridsdijk (Ridderkerk)

1541

De Geneefse kerkorde stelt vast dat alle kinderen de catechismusdienst moeten bezoeken.

19e eeuw

Het Britse fenomeen 'zondagsschool' waait over naar Nederland.

Rond 1900

Het gebouw van De Nederlandsche Zondagsschool Vereeniging.

21e eeuw

Kliederkerk-viering in de Protestantse Gemeente Ridderkerk.

the passion 40daagse

Vind de stilte in kleinschalige en persoonlijke concerten

In aanloop naar de landelijke The Passion op Witte Donderdag organiseert de Protestantse Kerk vanaf 22 februari 2023 The Passion 40daagse.

Ontdek alle artiesten en bestel kaarten via: thepassion40daagse.nl

OUD & JONG

Twee generaties, samen in de kerk. In deze rubriek stellen een jonger en een ouder gemeentelid elkaar pittige vragen uit het spel Tafelgesprekken.

Tekst: Elze Riemer
Foto's: Marieke Viergever

'De kerk zet je stil'

Een geloof zonder kerk – Julia (18) en Nico (74) kunnen zich er niets bij voorstellen. Nico herinnert zich nog de kerk van vroeger, waar je alleen op zondag naartoe ging en niet over je geloof praatte. Dan liever de kerk van nu, waar mensen hun leven delen en ook doordeweeks betrokken zijn op elkaar.

Nico:

'DE RUIMTE OM TE DELEN WAT JE BEZIGHOUDT, IS ONMISBAAR'

Julia en Nico zijn deel van een jeugdige, snelgroeiende gemeente. Dat ging zo hard dat het kerkgebouw te klein werd. Nico werd gevraagd om een nieuw gebouw neer te zetten: "Ik voelde me geroepen en had een enorme gedrevenheid. Ik wilde de jeugd en alle jonge gezinnen een onderkomen geven om in verder te groeien." Julia groeide op in dat nieuwe gebouw, pal naast de ruim duizend jaar oude kerk.

Waarden

In het gesprek duiken ze meteen de diepte in. 'Zijn er waarden die aan de volgende generaties doorgegeven moeten worden?', is de eerste vraag die Julia voor Nico trekt. Nico: "Ja, de christelijke waarden zoals we die hier horen. Wat die concreet inhouden en hoe je dat moet doorgeven, daar kom ik zelf niet goed uit. Daarom heb ik deze kerk zo hard nodig. Ik ben meer van de praktische kant, dus heb ik gezorgd voor een dak boven ons hoofd." Julia reageert: "Ik denk niet dat je dominee hoeft te zijn om een licht te zijn, om iets te kunnen doorgeven. Ik woon nu voor het eerst in een omgeving waar de meerderheid niet christelijk is. Best spannend, maar ik probeer in mijn gedrag te laten zien waar mijn waarden liggen. Door bijvoorbeeld iets voor een ander te doen of niet slecht te spreken over een ander."

Julia:

'ER IS MEER DAN AL DAT HARDE WERKEN'

EEN GOED GESPREK THUIS

Het spel Tafelgesprekken is ook te koop voor thuis! Aan de hand van verrassende vragen ga je op een ongedwongen manier in gesprek over levensvragen. Met de code PETRUS krijgen *Petrus*-lezers 15% korting op de varianten 'Samenleven', 'Feestdagen' en 'Levensverhalen' (normaal € 17,95). tafelgesprekken.info

Rustpunt

Nico pakt een volgende kaart: 'In hoe verre bepaalt jouw toekomstbeeld je huidige prioriteiten in het leven?' Julia: "Ik investeer veel in mijn studie omdat ik later een goede baan wil hebben. Soms krijgt dat een beetje te veel prioriteit. Dan ben ik blij dat ik voor een christelijke studentenvereniging heb gekozen. Wekelijks doe ik samen met vrienden de Bijbel open en word ik stilgezet. Dat zet me met beide benen op de grond: er is meer dan al dat harde werken. Zonder die momenten denk ik dat de stress, over nu én later, me al gauw te veel zou worden."

Julia en Nico praten door over wat er allemaal op jongeren afkomt en de druk die ze ervaren. De kerk als rustpunt en steun is zo belangrijk, vinden ze allebei. Nico vertelt hoeveel hij aan de kerk had toen zijn eerste vrouw stierf. De dagen na haar begrafenis waren gevuld met mensen, nabijheid, praten – dat heeft hem op de been gehouden.

Een feestje

Tijd voor Julia om een kaart te pakken: 'Wat geeft jou hoop?' Nico: "Dat Jezus ook voor mij is gestorven. Daardoor mag ik bij God thuiskomen en verder leven. Door de kerk heb ik de kans gekregen om in die hoop en in het geloof te groeien. De ruimte die er tegenwoordig is om te delen wat je bezighoudt, is onmisbaar. Daar ben ik zo dankbaar voor, ik vind het

elke zondag weer een feestje om naar de kerk te gaan. Vroeger werd nergens over gepraat en was groei wat dat betreft eigenlijk onmogelijk. Daarin heb ik veel gemist." Julia herkent dat van haar oma, die twee weken voor hun gesprek is overleden. "Ze deed pas op haar zestigste belijdenis, terwijl ze haar leven lang geloofde." Over de volgende vraag die Nico trekt, 'Wie zou je nog eens terug willen zien?', hoeft Julia dan ook niet lang na te denken: "Ik hoop mijn oma nog eens terug te zien en daarnaar te vragen: hoe was het om te geloven terwijl je er niet over kon praten, en wat voor verschil maakte het toen dat wel kon?"

Voortrazen

Voor Nico had het een groot verschil gemaakt, denkt hij: "Ik heb de zondag altijd in ere gehouden, maar doorde-weeks was ik druk met andere dingen. Ik heb het gevoel dat ik als vader, in het vóórleven van een gelovig leven, heb gefaald. Het leven raasde maar voort. Achteraf gezien had ik mijn aandacht anders willen verdelen. Het was goed geweest als de kerk me daarin had gecorrigeerd, of gesteund – maar zo was de kerk toen nog niet. Je ging erheen, daarna dronk je koffie en dat was dat. Het was je zondagsinvulling maar het had weinig te maken met wat je de rest van de week deed. Een wereld van verschil met hoe de kerk nu is." 🐦

NICO EN JULIA

Julia Molenaar (18) en Nico van Bergeijk (74) zijn al sinds hun geboorte deel van de Hervormde Gemeente Aalburg. Julia studeert Rechten in Leiden, waar ze doordeweeks woont. In het weekend komt ze terug naar huis en is ze actief in het kinderwerk. Nico werkte zijn leven lang als aannemer. Ruim tien jaar geleden leverde hij een van zijn laatste projecten op: een nieuw kerkgebouw voor hun gemeente.

ALS HET JE TE VEEL WORDT

Toen Hij uit de boot stapte,
zag Hij een grote menigte en
voelde medelijden met hen,
want ze waren als schapen
zonder herder, en Hij
onderwees hen langdurig.

Marcus 6:34

In Marcus 6, vers 30-44, lees je hoe het Jezus allemaal te veel wordt. Die voortdurende toestroom van mensen, terwijl zijn neef en missionaire partner Johannes net is vermoord door Herodes ... Het liefst wil Hij even met rust gelaten worden. Herkenbaar?

Wanneer de leerlingen terugkomen van hun missionaire reis, nodigt Jezus hen uit om met Hem in de boot te stappen om rust te vinden op een eenzame plaats, in de wildernis. Maar de menigte ziet hen vertrekken en volgt de boot langs de kust om Jezus daar weer op te wachten. Tijd om te rouwen wordt hun niet gegund.

Blik van een ander

Wat heb jij nodig als het je even te veel wordt? Als verdriet en tegenslag je overmannen? In de eerste plaats rust. Rust om te huilen, om je verhaal te doen,

rust om van een veilige afstand te zien wat er nog toe doet. Wat je los moet laten, maar ook wat je blijvend omarmt. Maar er is nog iets nodig: de blik van een ander. Rust helpt je om jezelf te hervinden, de blik van de ander helpt je om je roeping te herontdekken. Rust plaatst je langs de kantlijn, de blik van de ander plaatst je terug in het leven. In dit verhaal zien we dat Jezus beide nodig heeft, want nadien pakt Hij zijn rust alsnog (vers 46). Zouden wij onszelf die rust dan misgunnen?

Ware koning

Wanneer Jezus uit de boot stapt, ziet Hij de mensenmenigte. Zijn hart gloeit van medelijden als zijn blik op de mensen valt. Hun blikken herinneren Hem aan zijn roeping. Ze zijn als schapen zonder herder, als een volk zonder koning. Jezus heeft verdriet om wat Herodes Hem heeft aangedaan. Maar tegenover Hem staat een volk dat evengoed lijdt onder deze 'slechte herder'. Het verdriet van Jezus en het verdriet van de menigte raken elkaar in een gedeeld onrecht. Door hen dan en daar te voeden, maakt Hij zich bekend als de ware koning van Israël, die liefdevol zijn schapen weidt. Bij Herodes aan tafel wacht de dood, bij Jezus aan tafel het leven en voedsel in overvloed. Zijn liefde opent onze blik weer voor het leven om ons heen. 🐦

TIPS

Vraag eens aan je tafelgenoten thuis of in de kerk wat je voor hen betekent. Verrast het antwoord je?

Bekijk *The Chosen*, de succesvolle dramaserie over het leven van Jezus. Het bekendste verhaal ter wereld wordt verteld vanuit het perspectief en de levens van de mensen om Jezus heen. Juist daardoor komen de bijbelverhalen heel menselijk en herkenbaar tot leven. De serie is te zien op NPO Start en NPO Plus.

BESTEL GRATIS!

Deze bijbelstudie van Pim Brouwer staat in kortere vorm in de veertigdagentijd-

kalender, samen met andere overdenkingen. De kalender helpt je dagelijks om stil te staan bij de Veertigdagentijd, met inspiratie rond het jaarthema 'Aan tafel!' Je kunt hem gratis bestellen.

petrus.protestantsekerk.nl/veertigdagentijd kalender

Deze overdenking is geschreven door ds. Pim Brouwer, predikant van de gemeente Kruispunt in de Amersfoortse wijk Vathorst.

TAFELN

Een kop koffie na de dienst, een kerkenraadsvergadering, een maaltijd voor de buurt, catechisatie ... Wat gebeurt er aan al die tafels in kerken in Nederland?

Tekst: Tineke van der Stok
Foto: Jelte Bergwerff

Een thuis voor wie gevlucht is

**'DE EEN BOOD
HUISVESTING,
DE ANDER
VRIJWILLIGERS'**

Vlees in pastarolletjes, cake met chocolade. 'Licht eten' noemen de Oekraïners dat. Rond de tafel in de oude pastorie in IJsselmuiden – nu een thuis voor vluchtelingen – zitten Natasha (38), haar zoon Sascha (12), en Kosta (17), een inwonende jongere zonder ouders. Voor de maaltijd schuiven ook zoon Dima (9), nicht Diana (18) en neef Pavlic (17) aan, en oma Valentina (63), die 'over' is uit Oekraïne.

Natasha, haar zus en hun kinderen vluchtten vrijwel direct toen de oorlog

begon. "We konden de explosies van dichtbij horen." Hun kerk had al warme banden met de Hoeksteengemeente in IJsselmuiden. Die stuurde direct een touringcar naar Oekraïne. Toen bleek dat er zo'n zestig vluchtelingen kwamen, sloegen de kerken in Kampen en IJsselmuiden de handen ineen. "De een had huisvesting, de ander vrijwilligers", herinnert Marleen Kragt zich, coördinator van de opvang. "We werden van alles voorzien, van kleding tot fietsen. God was duidelijk aan het werk."

De burgerlijke gemeente Kampen besloot om de kerken een vergoeding te geven. Voor huur, gas, water en licht, én deels voor sociale begeleiding. "Daardoor kunnen we langdurig hulp bieden nu de oorlog voortduurt." Het project kreeg de naam 'De Thuisgevers'.

Tegelijkertijd werd vorig jaar duidelijk hoe nijpend het tekort was aan woningen voor statushouders. Doordat zij niet konden doorstromen uit de asielopvang, was er voor nieuwe asielzoekers geen plek. De gemeente Kampen en de Protestantse Kerk in Nederland besloten daarom een landelijk project te maken van De Thuisgevers. Samen met plaatselijke kerken en andere maatschappelijke organisaties

willen ze honderden statushouders huisvesten door heel Nederland. "We hopen dat kerken hun deuren openzetten", aldus Marleen. "Jezus zelf vraagt ons naar deze mensen om te zien."

In IJsselmuiden durft Natasha nog niet aan de toekomst te denken. "We leven van dag tot dag, in het vertrouwen dat God voor ons zorgt." Maar ze is dankbaar voor de warme opvang. "Ik heb geen woorden voor de enorme gastvrijheid." 🕊

Het tv-programma 'Petrus in het land' was op bezoek in IJsselmuiden.
petrus.protestantsekerk.nl/thuisgevers

**30 DAGEN
GEBED**
VOOR DE MOSLIMWERELD
22 MAART - 20 APRIL 2023

Bid dat moslims Jezus ontmoeten tijdens de ramadan

Bestel de gebedsgids
Ontvang gebedspunten via WhatsApp
Online gebedssamenkomsten
Leesplan op YouVersion

www.frontiers.nl/30dagen

**Recht doen aan
God en onze naaste**
Bijbelstudies over duurzaam leven

NIEUW

Bestel snel en eenvoudig via
www.kokboekencentrum.nl
of de boekhandel

 Kokboekencentrum
UITGEVERS | UTRECHT

Lijdenstijd
Al eeuwenlang is de 40-dagentijd een tijd van inkeer, bezinning en gebed. Sta stil bij deze bijzondere tijd met een van onze boeken:

21,99

Kijk naar Jezus door middel van overdenkingen, gedichten, vragen en opdrachten. Zo leer je in deze dagen zien wat het betekent dat Christus ons lief heeft gehad. Een prachtig cadeau voor jezelf of een ander tijdens de 40-dagentijd.

Kom en zie | 9789492831408

17,99

Dit boek helpt je om in de 40-dagentijd met behulp van lectio divina en de Bijbel op weg te gaan naar Pasen. Kom dichterbij het hart van God in Zijn Woord door lectio (lezen), meditatio (mediteren), oratio (bidden), en contemplatio (stilte).

Samen luisteren in de stilte | 9789033801709

15,99

“Stil, mijn ziel” helpt je een manier van bidden te ontdekken die meer gaat over het zoeken en ervaren van Gods aanwezigheid dan over bidden met veel woorden. Misschien denk je: stilte is niks voor mij. Maar niets is minder waar. Stilte is voor iedereen.

Stil, mijn ziel | 9789033802430

Meer informatie is te vinden op onze website →

 JONGBLOED
MEDIA

Hoe zit het met God, de kerk en de wereld? Elbert Smelt, presentator en zanger van de wereldmuziekgroep Trinity, schrijft op de website van Petrus maandelijks over zijn zoektocht. En in de EO-podcast ‘Kerk en ik’ gaat hij in gesprek over de toekomst van de kerk, met generatiegenoten, bekende christenen en randkerkelijken.

petrus.protestantsekerk.nl/columns
eo.nl/kerkenik

KERK EN IK Eeuwenoud ritueel

Een jaar na ons trouwen streken Linda en ik neer in Zalk. We waren nogal ‘Koos Kerkloos’, maar dat vonden we prima. Als dominees-kinderen hadden we voorlopig genoeg gezien van de kerk. Dachten we. Maar toen werden we ouders en moesten we ons huurhuis uit. Ineens werd het leven een stuk serieuzer, met zo’n kind dat je moet opvoeden! En ... moest kleine Roan nou ook gedoopt worden?

We gingen op huizen- en kerkenjacht, en op een zondag belandde ik in de kerk in Hattem. Een fijne dominee sprak, en na de dienst praatte ik bij de koffie met twee mannen. Ik legde onze situatie uit en de ene man – dat bleek de kerkvoogd – zei: “Kom eerst maar hiernaartoe. Dan mag je tijdelijk het huis huren dat ons geschonken is door de weduwe Niemeijer.”

En dus verhuisden we naar de oude villa van de weduwe Niemeijer. Zodat we rustig konden zoeken naar een koophuisje. En dat dopen? Daar kwam het ook nog van. We wilden niet zomaar dopen omdat het nu eenmaal een familietraditie was, maar waarom dan wel? De dominee schetste de mooie lijnen van het verbond. Stond open voor onze weerzin en twijfels. En wist bij ons op te diepen dat we de kerkelijke bedding van onze jeugd ook gunden aan Roan. Toch wel een beetje familietraditie dus ... Wat is daar eigenlijk mis mee als je het weloverwogen doet?

‘We wilden niet zomaar dopen omdat het nu eenmaal familietraditie was’

Rond Roans eerste verjaardag hielden wij een bolle dreumes ten doop, te midden van onze nieuwe gemeente, familie en vrienden. Tranen biggelden over m’n wangen, emo-kip die ik ben. De kracht van zo’n eeuwenoud ritueel en het vangnet dat de kerk wil zijn – als lichaam van Christus op aarde – maakten indruk. Daarna, op het feestje in de villa van weduwe Niemeijer, sloeg ik Linda’s oude opa vriendschappelijk op z’n knie en zei: “Nou, da’s ook wat! ’t Kind is gedoopt!” “Veul te laat!”, zei hij nors. Maar ik dacht: precies op tijd.

Elbert

De kerk in:

“De kerk brengt me dicht bij God”

Miranda Diesch (51)

“Ik ben Nederlands-hervormd opgevoed, ging naar de kerk en naar christelijke scholen. Maar ik kreeg er een zwaar gevoel van. Veel mocht niet en kon niet. In mijn puberteit nam ik afstand. Toch bleef er altijd een lichtje branden: het gevoel dat God er was, altijd aanwezig op de achtergrond.”

“Dat gevoel was op een paar momenten heel sterk. Zoals de keer dat ik met de oppas van onze oudste zoon meeding naar de kerk en erg geraakt werd. En zeker ook toen ik met die zoon, toen 5 jaar, een weekend naar Parijs ging. Het was tijdens de aanslagen, november 2015. We

gingen die vrijdagavond op tijd slapen. Op zaterdagochtend zag ik pas dat er iets verschrikkelijks was gebeurd. Ik was ontzettend bang. Samen met mijn zoontje heb ik gebeden. Een heel bijzonder moment.”

“In die tijd was mijn moeder al ziek. Toen ze erg achteruitging en het gevoel had dat ze aan het eind van haar leven was gekomen, heb ik de pastor van haar kerk gebeld. Mijn moeder was bang om te sterven omdat ze het gevoel had dat ze geen goed christen was geweest.

De pastor heeft met haar gebeden. Dat ontroerde me bijzonder. Een paar dagen later overleed ze. Er kwam een prach-

‘Er bleef altijd een lichtje branden’

tige uitvaartdienst in de kerk. Een half jaar later kreeg ik een uitnodiging voor de Eeuwigheidszondag. Bij de begraafplaats kwamen we samen.

De pastor verwelkomde me met mijn naam. Dat voelde zo welkom! De dienst in de kerk raakte me bijzonder. Het verlangen groeide om vaker te gaan.”

“De kerk brengt me dicht bij God. Bij Hem kan ik alles neerleggen. De predikant spreekt mooi: over zorgen voor elkaar en voor de schepping, en over je geborgen mogen weten. Het inspireert me om een goed mens te zijn. Ik heb het idee dat ik meer van betekenis ben voor anderen en voor mezelf. Het voelt alsof ik ben thuisgekomen.”

De kerk uit:

‘Ik ga naar de sjoel, hij naar de kerk’

“Ik ben altijd actief geweest in de kerk. Toen mijn toenmalige predikant in 1995 iemand zocht die zich wilde bezighouden met ‘Kerk en Israël’ in de gemeente, wilde ik dat wel doen. Ik leerde op dat moment Hebreeuws en kreeg veel mee van de joodse geschiedenis, het joodse geloof en de joodse wortels van het christendom. Ik ging zien dat het christendom veel daarvan is kwijtgeraakt, zoals het lezen van de leefregels.”

“Het viel me ook op dat Jezus in de kerk vaak tot ‘God’ wordt verheven. Ik voelde me daar

niet prettig bij en zat nogal eens met gekromde tenen in de kerk. Mijn taak nam ik serieus: ik schreef over het jodendom in het kerkblad, nodigde joodse sprekers uit, maar wilde ook over mijn taak sparren met de predikant en de kerkenraad. Dat lukte niet zoals ik het graag wilde. Met de komst van een nieuwe predikant, een paar jaar geleden, besepte ik dat het me niet zou lukken iets te veranderen. Ik besloot met alles te stoppen.”

‘Door de joodse gebruiken voel ik de aanwezigheid van de Eeuwige meer’

“In oktober 2020 ben ik het gioertraject begonnen om joods te worden. Dat is echt veel werk. Je wordt geacht allerlei dingen te weten: hoe je de Thora leest en hoe de liturgie eruitziet. Met mijn kennis van het Hebreeuws kan ik de dienst net meelesen. De drempel ligt hoog. Maar dat is het me waard. Door de joodse gebruiken voel ik de aanwezigheid van de Eeuwige meer. Zoals door het uitspreken van een dankgebed bij

het opstaan, en later het Sjema. Door dat met aandacht te doen, daalt het gevoel van de aanwezigheid van God bij me in.”

“Ik ben nu aspirant-lid van de Klal Yisrael in Delft. Mijn man is lid gebleven van de kerk. Ik ga op vrijdag of zaterdag naar de sjoel, hij op zondag naar de kerk. We vertellen elkaar wat we hebben meegemaakt in onze diensten.”

Nelli van den IJssel-Groen

(68)

Ken of ben jij iemand die de Protestantse Kerk heeft verlaten en daarover wil vertellen? Laat het weten via petrus@protestantsekerk.nl.

OVER EEN ANDERE BOEG

Gooi het net aan stuurboord uit, opperde Jezus toen zijn discipelen niets vingen (zie Joh. 21:6). Ook kerken kiezen soms een andere koers: ze veranderen, of vinden zichzelf opnieuw uit.

Tekst: Katja Keuchenius
Foto's: Tessa Posthuma de Boer, Broeker Kerk

EEN GEBOUW VOOR HEEL BROEK:

De kerk is dagelijks open

Toen de geloofsgemeenschap in Broek in Waterland steeds kleiner werd, besloot de gemeente het kerkgebouw over te dragen aan vrijwilligers uit het dorp. Nu wordt de kerk iedere dag gebruikt. En op zondag is er nog altijd dienst.

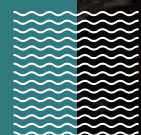
Midden in Broek in Waterland staat een kerkgebouw. Op zich niet uitzonderlijk voor een dorpskerk, maar de Broeker Kerk staat niet alleen letterlijk centraal. Een terras verwelkomt iedereen die langsloopt voor een kopje koffie en taart. Binnen hebben de kerkbanken ruimte gemaakt voor tafeltjes, een bar en een lange tafel waar tweedehands boeken worden verkocht.

Tegelijkertijd hangt hier nog echt een kerkelijke sfeer. Er schittert een groot orgel aan de wand, het koper glimt je van verschillende kanten tegemoet en er vliegen engeltjes met guirlandes over de houten gewelven. "Prachtig hè", zegt Marieke Maars, secretaris van de Stichting Broeker Kerk, terwijl ze naar boven kijkt. "Deze schilderijen werden in de jaren tachtig ontdekt en zijn in twee jaar tijd tevoorschijn gehaald."

Steeds zwaarder

Marieke weet inmiddels hoe kostbaar en tijdrovend zulke restauraties zijn. In de jaren tachtig regelde de hervormde geloofsgemeenschap uit het dorp dit nog zelf. Maar veertig jaar later was dat niet meer te doen voor de Protestantse Gemeente Zuiderwoude-Uitdam-Broek in Waterland, zoals de gemeente nu heet. "De geloofsgemeenschap werd steeds kleiner", vertelt Marieke. "Ze hadden al die tijd hun best gedaan om de financiën gezond te houden, maar toch. Mensen werden ook ouder en dan is vrijwilligerswerk steeds zwaarder."

De kerkenraad zette daarom in het hele dorp de vraag uit: hoe nu verder? Daar werd ook Marieke bij betrokken, als veelpotige vrijwilliger. "Het werd duidelijk dat het kerkgebouw moest verzelfstandigen. Ze vroegen mij om mensen buiten de geloofsgemeenschap te enthousiasmeren om mee te doen."

**'SCHILDERCLUB,
KOORREPETITIE, OPTREDENS:
ER KAN HEEL VEEL'**

Samen dingen doen

Marieke heeft inmiddels een koptelefoon op en zit achter een microfoon. In de Broeker Kerk wordt vandaag een podcast opgenomen over de toekomst van kerkgebouwen, in opdracht van de ErfgoedAcademie en de Vereniging Beheerders Monumentale Kerkgebouwen (VBMK). De vereniging heeft de Stichting Broeker Kerk erg geholpen. Met een podcastserie wil ze andere leden inspireren om hun kerkgebouwen ook goed tot hun recht te laten komen. Een goed idee, vindt Marieke. “Ik was laatst nog in een prachtig kerkje dat een soort museum was geworden. Ik vind het jammer als daar niets meer gebeurt, behalve één dienst op zondag. Dat is zo gaaf aan de Broeker Kerk: die wordt nu dagelijks gebruikt. Door de schilderclub, voor een koorrepetitie, voor optredens. Er kan heel veel. Iedereen met een goed idee is welkom. Dat is volgens mij de bedoeling van dit soort gebouwen. Dat mensen elkaar ontmoeten en samen dingen doen.”

In 2018 werd de middelgrote dorpskerk van Broek in Waterland vanuit de geloofsgemeenschap overgedragen aan de nieuwe Stichting Broeker Kerk. De gemeenschap is nu geen eigenaar meer, maar vormt nog wel voor ongeveer een derde deel het bestuur van de stichting. Elke zondag is er een dienst in de kerk. En juridisch is de grond onder het gebouw nog steeds van de kerkelijke gemeente. Zo kan de Broeker Kerk ook in de toekomst niet zomaar worden doorverkocht. Maar dat is voorlopig ook helemaal niet aan de orde.

'IEDEREEN MET EEN GOED IDEE IS WELKOM'

Heel nieuwe aanpak

De gelovige en niet-gelovige bestuurders van de stichting werken goed met elkaar samen. “De kerk stond altijd al erg open voor de rest van het dorp”, herinnert Marieke zich. “Als Koningsdag op het kerkplein werd gevierd en het regende, mocht iedereen naar binnen en zorgde de koster dat de bar openging.” Toch was het een moeilijke beslissing voor de kerkenraad om alles uit handen te geven. Het gebouw wordt heel anders beheerd dan vroeger, met bijvoorbeeld veel grotere geldbedragen. Waar vroeger zuinig werd

omgegaan met de beperkte middelen, heeft de stichting een heel nieuwe aanpak. Er zijn tientallen ‘steunpilaren’ uit het dorp aangetrokken die geld doneren. Dat levert ieder jaar zo’n 40.000 tot 45.000 euro op. En de horeca wordt verpacht aan een externe partij. “Je kunt dan ook niet meer met eigengebakken taarten aankomen”, zegt Marieke. “Af en toe wil de stichting ook iets terugdoen voor de steunpilaren. Dan lijkt het soms alsof er met geld wordt gesmeten. Maar het levert nog veel meer op.”

Tegelplateau

Zo is er inmiddels genoeg geld voor de benodigde restauraties van het gebouw. De komende jaren wordt het metsel- en voegwerk aan de buitenkant gedaan, daarna is het pleisterwerk binnen aan de beurt. Marieke wijst op de scheuren die hier en daar te zien zijn. Dat is voor de kritische ogen, want verder ziet de kerk er prachtig uit. Als de koptelefoon weer af is, laat ze een tegelplateau met bijbelverhalen zien dat een dorpsbewoner ooit aan de kerk schonk. En ze wijst op een groot koperen doophek. “Het is best bijzonder dat wij dat in een dorpskerk nog zo bij elkaar hebben”, zegt ze trots. “Dat is echt de verdienste van de geloofsgemeenschap.”

Een kerkgebouw sluiten, of liever inzetten voor nieuwe doelen? Het rapport *Speelruimte gezocht* geeft plaatselijke gemeenten advies over het beheer en gebruik van hun gebouwen. protestantsekerk.nl/kerkgebouw

KERKEN VAN ONS ALLEMAAL

In de serie ‘Kerken van ons allemaal’ zijn ook podcasts over de Grote Kerk Naarden en de Sint-Laurenskerk in Rotterdam te beluisteren. De gesprekken zijn opgenomen in opdracht van de ErfgoedAcademie en de Vereniging Beheerders Monumentale Kerkgebouwen (VBMK).

Beluister de verhalen op Spotify of een andere podcastapp.

Het feest met de dubbele bodem

Veel gebruiken, denkbeelden en feesten in de kerk zijn terug te voeren op het jodendom. Piet van Midden, protestants predikant en docent Hebreeuws aan de Tilburg University, legt uit hoe het zit met Pesach en Pasen. En: heeft het avondmaal daar nu wel óf niet mee te maken?

Ooit was Pasen een boerenfeest in Palestina. Na de winter, als de eerste gerst rijp was, gingen de mensen met een deel van dat eerste graan naar de tempel. Maar ze liepen niet zomaar het tempelplein op. Ze deden dat met een soort hink-stap-sprong, om de boze geesten te misleiden. Je weet immers maar nooit. Dat heet in het Hebreeuws *pasàch*. Trouwens: het luiden van de kerkklokken was ooit ook bedoeld om boze geesten voor de open kerkdeur weg te houden ...

Er is alle reden om aan te nemen dat de Israëlieten in Egypte dit feest ook vierden. Maar er kwam wat bij: de vlucht uit Egypte. In opdracht van Mozes smeerden de Israëlieten bloed aan de deurposten, het bloed van een geslacht lam. Ook al een manier om boze machten op afstand te houden. Overal waar de engel van de dood die bloederige deurposten zag, ging hij voorbij. *Pasàch*, zo staat het in de Hebreeuwse Bijbel: de dood passeerde hen.

Zo werd Pasen – we noemen dat nu Pèsach – het feest van de bevrijding uit Egypte en daarmee de redding uit de dood. De familie en haar gasten scharen zich om een mooi gedekte tafel. Daarop staat een schaal met een beentje van een lam (sinds de tempel is verwoest, wordt er geen offerdier meer geslacht),

gerstebroden, bittere kruiden, wijn, en nog wat andere ingrediënten. En men citeert bepaalde psalmen, die we samen het Groot Hallel noemen, Psalm 113-118. Hallel betekent lofprijzing. De liturgie is eigenlijk een antwoord op de vraag die iemand van het gezelschap stelt: ‘Waarom is deze avond anders dan andere avonden?’

‘DE EVANGELISTEN HEBBEN AAN PÈSACH EEN DUBBELE BODEM GEGEVEN’

Jezus, onze Heer, vierde de Joodse feesten mee. We vinden Hem bijvoorbeeld ook op het Loofhuttenfeest. Maar het bekendst is het Pèsach dat Hij meevierde. De leerlingen zijn dat Pèsach uiteraard nooit vergeten. De evangelisten hebben aan Pèsach een dubbele bodem gegeven. Ze vonden in het offerlam dat de leerlingen die paasavond aten, Christus terug als een lam ter slachting. Dat was een nieuwe dimensie.

Maar die leerlingen waren Joden. Dat bleven ze hun leven lang – als je Jood bent, kun je dat immers niet afleggen. Ze kwamen samen ‘om brood te breken’. Dat betekent om ‘samen te eten’. Joden die religieus leven, beginnen nog steeds

met een zegening die bij een broodmaaltijd eindigt met: ‘Gij die het brood uit de aarde hebt doen opkomen.’ En na het eten wordt er uitvoerig *gebènsjt*, gedankt.

De leerlingen van Jezus schaften die gebeden niet zomaar af. Maar er kwamen bij deze ‘mensen van de weg van Jezus’ (de oudste naam voor ‘christenen’) allerlei gebeden en zegeningen bij. Het Onze Vader kon daarbij niet ontbreken. En in een oude christelijke rite werd vier keer een beker wijn doorgegeven. Zo kreeg je twee paasvieringen: een joodse en een christelijke.

Het avondmaal is dus niet zoiets als een christelijk Pèsach. Maar het bevat wel elementen uit die viering. En *last but not least*: in beide ritens gaat het om en over de bevrijding uit de dood. 🕊

Voor de Protestantse Kerk is de verbondenheid met het volk Israël een belangrijk onderdeel van de eigen identiteit. In deze rubriek zoekt Petrus daarom naar de joodse wortels van het christelijk geloof.

protestantsekerk.nl/kerkenisrael

ZALIGE ZONDAG

Een rustdag, een heilige dag, een dag om samen te vieren. Naar de kerk gaan hoort er voor veel mensen bij op zondag. Wat doen zij verder op deze bijzondere dag?

Tekst: Janet van Dijk
Foto: Werry Crone

Een leerzaam uitje op een natte zondag

Het regent. Prima weer voor een museumbezoek op deze zondagmiddag. Bent (9) en Woed (6) weten precies waar ze moeten zijn in het Nationaal Militair Museum in Soesterberg. Mirjam en Remmer Meijer (beiden 40) komen hier vaker met hun kinderen. Echt spannend vinden de kinderen het museum niet, wel leuk en leerzaam. Hoewel de nieuwe speelkamer dan wel weer favoriet is.

“De zondag breng ik graag als gezin door”, vertelt Mirjam. “Toen de jongens kleiner waren, hadden we een abonnement op DierenPark Amersfoort. Nu willen ze wat anders. Dit is een van de favoriete uitjes voor de zondagmiddag.”

Bent deed in het museum inspiratie op voor zijn spreekbeurten over de Eerste en de Tweede Wereldoorlog. “Ik weet er gewoon veel van af”, zegt hij. De rest vond hij op internet. Woed ziet nog wat bleekjes, hij was vanochtend niet zo fit. Maar je kunt in het museum ook gewoon lekker rondkijken, en in de speelkamer lijkt hij alweer de oude.

Omdat Woed ziek leek te worden, volgde Mirjam de viering in ‘haar’ pioniersplek De Brug in Huizen vanochtend online. “Op het programma stond ‘Simply the story’. Er wordt dan een bijbeltekst besproken. Een dienst met een overdenking stimuleert mij meer tot nadenken, dus het was niet zo erg dat ik er niet was.” Af en toe spreekt ze ook zelf in een viering, als het tijdens ‘Nieuws belicht’ gaat over de actualiteit en hoe de Bijbel daarover spreekt.

De diversiteit aan ‘Bruggangers’ is groot, zegt Mirjam. “Daarnaast is De Brug een warme plek. ‘Kom zoals je bent’, is de slogan. En zo voel ik het ook. De mensen zijn echt. Ik zie ze als mijn broeders en zusters.”

De Brug betekent ook ontspanning en een mooie boodschap. “Plus de bevestiging dat God er is”, benadrukt Mirjam. “Hij is overal, ik voel Hem ook als ik in het bos wandel. Maar Hij gaat extra voor mij leven op de plek waar we elkaar mogen ontmoeten. De Brug voelt als een huiskamer van God.”

ALLE DAGEN

'Ik ben met jullie, alle dagen', beloofde Jezus zijn discipelen (Matteüs 28). In deze rubriek blikt iemand terug op zijn of haar dagen.

Tekst: Marusja Aangeenbrug
Foto's: Nienke van Denderen

~ 'Ik kan elke ochtend nog kiezen'

Al 85 jaar is Mienke de Goederen uit Culemborg op aarde. Wat heeft het leven haar geleerd en wat wil zij meegeven aan anderen?

“**A**f en toe duizelt het me wat we tegenwoordig allemaal weten en kunnen. Dankzij de wetenschap is er zóveel ontdekt dat ook oude waarheden aan het wankelen gaan. Veel mensen nemen bijbelverhalen met een korrel zout. Maar hoe meer we ontdekken, hoe meer ik me juist verwonder. Dat er een planeet is zoals de aarde, bijvoorbeeld. Ook al zijn er steeds meer verschillende opvattingen, we mogen elkaar de ruimte geven. Het gaat er niet om hoe ruim of strikt je de bijbelverhalen neemt, maar hoe je als mens bent.

Het komt aan op die eenvoudige opdracht: heb je naaste lief als jezelf. Dat betekent ook dat je jezelf moet leren kennen. Tot eer van God leven uit zich voor mij in respect voor de natuur en je medemens.”

Platgebombardeerd

“Ik ben in 1937 geboren op een boerderij in Meeuwen, in het Land van Heusden en Altena, als tweede van een groot gezin van zeven meisjes en twee jongens. De eerste jaren van de oorlog merkten we als kinderen nog niet zoveel

*'Het komt aan op die
eenvoudige opdracht: heb
je naaste lief als jezelf'*

van de bezetting. We hadden wel onderduikers in huis, en in 1943 werden er Duitse soldaten gelegerd in ons dorp. In oktober 1944 moesten we vluchten voor het naderende front. We gingen naar de ouders van mijn moeder in de Haarlemmermeer. Met 36 mensen zaten we op de boerderij van mijn grootouders. Door de hongerwinter kwamen er dagelijks mensen uit Amsterdam aan de deur om eten vragen. Hoe oma alles regelde, is mij een raadsel. Toen we na de bevrijding terugkwamen in ons dorp bleek dat de boerderij platgebombardeerd was. Mijn ouders moesten alles dus letterlijk van de grond af weer opbouwen. De eerste drie jaar woonden we bij andere mensen. Ik had na de hbs wel medicijnen willen studeren. Maar mijn oudere zus was al voor haar opleiding het huis uitgegaan. Ik was pas 16, volgens mijn moeder te jong voor een studentenbestaan in een grote stad. Ook was daar de financiële ruimte niet voor. Uiteindelijk ben ik als juffrouw gaan werken.”

Geleend

“Mijn man Anne en ik leerden elkaar kennen bij het jeugdwerk van de hervormde kerk. Anne woonde en werkte in Woerden. Omdat we vlakbij, in Linschoten, wilden gaan wonen, solliciteerde ik daar bij de lagere school. Als vrouw tekende je in die tijd bij je benoeming nog voor ontslag uit vaste dienst als je zou trouwen - nu ondenkbaar! Toch zijn we getrouwd. Binnen

een jaar werd ons eerste kind geboren. We hebben nu vier zonen, één hebben we geleend uit een ander gezin. Vanwege zijn thuissituatie zeiden wij ooit: ‘Hij mag wel een paar weken komen logeren.’ Dat werd uiteindelijk wonen. We hebben het ouderschap altijd gedeeld met zijn biologische ouders. Die kwamen wekelijks op bezoek, onze andere kinderen zeiden ook papa en mama tegen hen. Jarenlang kwam er regelmatig ook een parttime pleegdochter logeren. De band met haar is altijd gebleven. Ze heeft vijf kinderen, voor wie wij de rol van opa en oma gekregen hebben. Daarnaast hebben we ook nog drie bonuskleinkinderen en een ‘echt’ kleinkind.”

Utopie

“We wilden onze kinderen laten opgroeien met zorg voor de wereld om hen heen. We kozen bijvoorbeeld voor een autovrij leven, voor natuurlijke voeding, voor aandacht voor het milieu. ‘Wij zijn opgevoed voor een utopie’, zeiden onze jongens weleens. Maar ach, ik zie het bij hen allemaal weer terug: de een is heel sociaal, de ander heel milieubewust. In onze kinderbijbel vroeger – van W.G. van de Hulst, met prachtige pentekeningen van Isings – stond één plaat die vooral indruk op mij maakte: de roeping van Samuel. Zelf heb

ik nooit de stem van God gehoord, maar ik heb wel ervaren dat er een beroep op me gedaan werd. Dan gaat het erom: welke keuze maak je? Ik denk dat veel jonge mensen dat tegenwoordig lastig vinden omdat er zoveel te kiezen valt.”

*'We wilden onze
kinderen laten opgroeien
met zorg voor de
wereld om hen heen'*

Krabbertje

“We hebben de laatste tijd veel begrafenissen gehad. Ook vier van mijn zes zussen, met wie ik een goede band had, zijn er niet meer. Dat is verdrietig, ik kan er niet één missen. Maar ik word elke ochtend weer wakker. En dan kan ik nog steeds kiezen wat ik ga doen. Soms gaan we met een groep vrijwilligers voor Stichting Present een tuin of een schuur opruimen bij iemand. Lekker met een krabbertje in de grond wroeten, en daarmee mensen blij maken.” 🐛

Recept

Panna cotta met witte chocola en granaatappel

Bereiding

- Laat de gelatineblaadjes vijf minuten weken in koud water.
- Snijd het vanillestokje open en schraap het merg eruit. Breng in een pannetje de slagroom, de suiker en het vanillemerg aan de kook.
- Haal de pan van het vuur zodra de room kookt. Breek de chocola in stukjes, voeg die toe aan de room en laat ze al roerend smelten.
- Knijp de gelatineblaadjes goed uit en roer ze door de chocoladeroom.
- Verdeel het mengsel over kleine glaasjes of vormpjes. Laat ze minimaal drie uur opstijven in de koelkast.
- Haal de pitjes uit de granaatappel en hak de pistachenoten grof.
- Als de panna cotta is opgestijfd, garneer dan met het fruit en de noten. Wil je de panna cotta op een bordje storten, houd de buitenkant van de vormpjes dan eerst enkele tellen in heet water.

Benodigheden voor 4 personen

- 5 dl slagroom
- 3 blaadjes witte gelatine
- 20 g suiker
- 1 vanillestokje
- 150 g witte chocola
- 200 g granaatappelpitten
- 40 g grof gehakte pistachenoten
- 4 kleine glaasjes of vormpjes

Voor 20 personen

- 2,5 l slagroom
- 15 blaadjes witte gelatine
- 100 g suiker
- 5 vanillestokjes
- 750 g witte chocola
- 1 kg granaatappelpitten
- 200 g grof gehakte pistachenoten
- 20 kleine glaasjes of vormpjes

Variatietip:

In plaats van granaatappel kun je ook ander rood fruit gebruiken, zoals aardbeien of frambozen.

PETRUS KOOKT

In de Bijbel – en in de kerk – eten mensen vaak samen. Dat schept verbondenheid. *Petrus* zoekt een gerecht uit én schuift aan bij een lokale gemeente.

Tekst: Tineke van der Stok
Foto: Nuruddin Bharmal/Pexels

Het jaarthema 'Aan tafel!' geldt wel heel letterlijk als je samen in de kerk eet. Wie weleens kookt voor een maaltijdgroep, weet hoe prettig het is om alles vooraf al te kunnen klaarmaken. Deze keer daarom een dessert dat je van tevoren bereidt: panna cotta.

Huisbezoek met drie gangen

De kerkenraad van de Protestantse Gemeente Sleen wilde het groot huisbezoek eens anders aanpakken en organiseerde 'oriëntatietafels': avonden waarop gemeenteleden tijdens een driegangenmenu met elkaar bespraken hoe het gaat in de gemeente. Coördinerend ouderling Femmy Dijks (64) vertelt: "Als kerkenraad willen we ons bezinnen op de vraag wat goed gaat, wat beter kan en welke wensen er zijn voor de toekomst. Hoe kun je dit beter doen dan onder het genot van een heerlijk etentje?" Zo gezegd, zo gedaan: er werden data geprikt en uitnodigingen verzonden. "De naam 'oriëntatietafel' vonden we

een mooie woordspeling", vertelt Femmy. "Het woord 'oriënt' betekent oosten, de plaats waar het licht – het Licht – over ons opgaat." Als voorafje kwam er pompoensoep op tafel, het hoofdgerecht was een mix van Hollandse stampotten, en tot slot was er een dessert. Per gang werden de groepjes gemixt, wat voor de meest uiteenlopende gesprekken zorgde. Femmy: "In de zaal hadden we drie 'muren' gemaakt: een jubel-, een gewoonte- en een wensenmuur. Gemeenteleden mochten daar een geeltje in de vorm van een baksteen op plakken: een briefje met hun wensen, kritiek en persoonlijke gedachten. Dit helpt

ons enorm om richting te geven aan het beleid voor de komende jaren." Femmy zou de avonden zo weer organiseren: "We hadden ruim vijftig gemeenteleden aan tafel. Je krijgt ideeën die je zelf niet snel bedenkt. Bovendien ervoeren gemeenteleden dit echt als een avondje uit. Samen genieten van heerlijk eten en onderlinge ontmoeting. Voor herhaling vatbaar!" 🐦

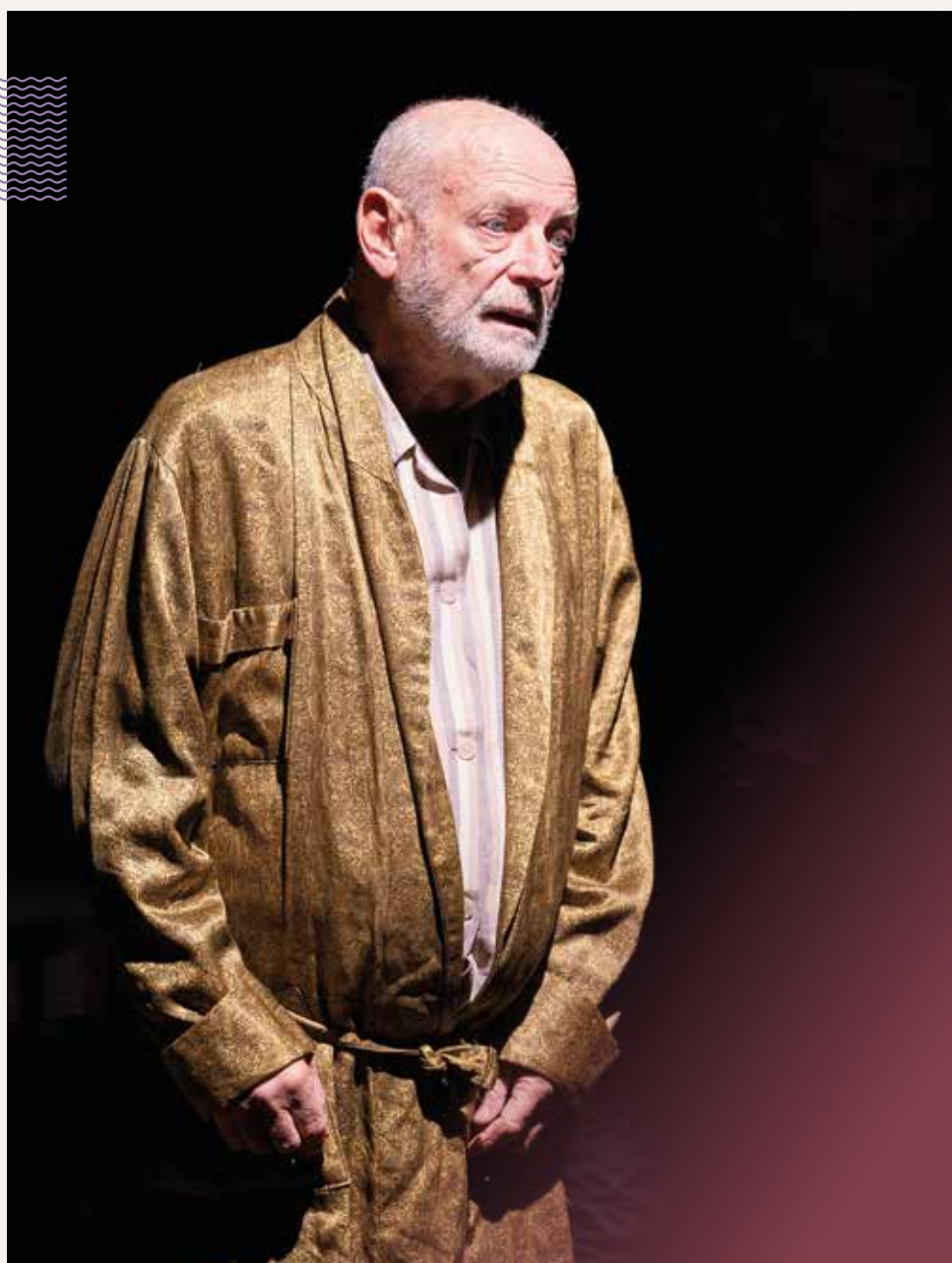
Het tv-programma 'Petrus in het land' was op bezoek in Sleen. Het programma is elke zaterdag om 17.10 uur te zien bij KRO-NCRV op NPO2.

petrus.protestantsekerk.nl/sleen

In de gloria?

Een gezellig verjaardagsfeestje loopt uit op een heftige discussie over euthanasie. Dirk-Jan heeft alzheimer en zijn wilsverklaring zorgt voor morele dilemma's in de familie. Het interactieve theaterstuk 'Lang zal hij leven' brengt bezoekers in gesprek.

De 80e verjaardag van Dirk-Jan zorgt voor felle discussie. In zijn wilsverklaring staat dat hij niet naar een verpleeghuis wil en zijn waardigheid wil behouden: liever dood dan zijn autonomie en verstand kwijtraken.

'Lang zal hij leven', zingt de familie. Maar Dirk-Jan is bij flarden helemaal de weg kwijt. De situatie thuis is inmiddels onhoudbaar. Heeft hij een paar jaar geleden niet zelf vastgelegd dat hij zó nooit wilde leven?

Bestaat er een waardige en een onwaardige manier van leven? Kun je door de emoties nog wel een heldere beslissing nemen? Bezoekers gaan open met elkaar in gesprek over hun eigen overtuigingen rond euthanasie en dementie.

Interactief theater

Deze voorstelling over dementie en euthanasie kan ook voor jouw gemeente worden opgevoerd in een theater in de buurt. Het doel is niet dat iedereen na afloop hetzelfde standpunt heeft, maar dat de bezoekers open in gesprek gaan. 'Lang zal hij leven' wordt georganiseerd door de Protestantse Theologische Universiteit (PThU) en Nachtzon Media.

pthu.nl/langzalhijleven

Lang zal hij leven

2022

De eerste voorstelling werd gespeeld in Nijmegen

Een voorstelling duurt ongeveer 1 uur

6 acteurs spelen mee

De voorstelling kan naar een theater bij jou in de buurt komen

Nachtzon Media helpt kerken bij de fondswerving voor het stuk

‘Waarom heeft Judas voor het geld gekozen?’

Hoe beleven kinderen en jongeren de kerk en wat ze daar horen? Sebastiaan, Ruchama, Maarten en Iris uit de hervormde en de gereformeerde kerk in Almkerk delen hun gedachten. Over Pasen, vergeving en nieuwe kansen.

JONG IN DE KERK

Hoe beleven kinderen en jongeren de kerk en wat ze daar horen?

Tekst: Marian Timmermans
Foto's: Marieke Viergever

Sebastiaan van Vark

Leeftijd: 9 jaar | Zit in: groep 6

Waar denk jij aan bij Goede Vrijdag en Pasen?

"Eigenlijk drie donkere dagen – en dan staat Hij op met Pasen."

Welke emoticons vind jij passen bij dit feest?

"Deze emoticon, omdat het een wonder is dat Jezus uit de dood is opgestaan."

In de verhalen van Goede Vrijdag en Pasen kom je allerlei mensen tegen. Wie zou jij willen ontmoeten?

"Ik wil Jezus vragen hoe Hij al die wonderen doet, zoals opstaan. Eeuwig leven op aarde lijkt me niks. Op aarde zijn ook problemen. De nieuwe aarde lijkt mij beter en de hemel lijkt me leuk."

Wat vind jij belangrijk om in de kerk te vertellen over Pasen?

"Dat Jezus speciaal is en dat je niet zomaar iemand vindt die uit de dood kan opstaan."

Hoe vind je het dat je bij Jezus nieuwe kansen krijgt?

"Ik weet niet hoeveel kansen je van Jezus krijgt. Maar Jezus geeft je meer kansen dan mensen, als je wat fout doet."

Ruchama Herwig

Leeftijd: 11 jaar | Zit in: groep 8

Waar denk jij aan bij Goede Vrijdag en Pasen?

"Op Goede Vrijdag is het altijd druk op de weg. En met Pasen is Jezus opgestaan uit de dood."

Welke emoticons vind jij passen bij dit feest?

"Het is zo bijzonder, ik kan er niet zoveel woorden voor verzinnen."

In de verhalen van Goede Vrijdag en Pasen kom je allerlei mensen tegen. Wie zou jij willen ontmoeten?

"Petrus. Jezus had het al gezegd, maar dan doet hij het toch nog! Waarom heb je het toch gedaan? Hij had weg kunnen rennen."

Vind je het een grote fout van Petrus?

"Nee, hij heeft later sorry gezegd."

Maak jij zelf ook weleens fouten?

"Ja, bijvoorbeeld als iemand iets goed bedoelde en ik denk dat het gemeen bedoeld is."

Hoe los je het op?

"Ik zeg sorry. Of ik geef iemand rust om af te koelen, dan kan ik het daarna uitleggen."

Werkt het bij Jezus ook zo?

"Nee. Als ik sorry zeg, is niet alles wat fout gaat weg. Maar als Jezus je vergeeft, gaan al je zonden weg."

Houdt van: spelen met puppy's, knutselen en Donald Duck's lezen.

Ervaren specialisten | Sterke vastgoedportefeuille | Persoonlijke aanpak

Uw vermogen

verdient veiligheid, flexibiliteit en een gegarandeerd rendement van 2,5% tot 4%

Als u op zoek bent naar de ideale combinatie van veiligheid, flexibiliteit, goed rendement en crisisbestendigheid wordt het tijd om nader kennis te maken. Vraag daartoe onze vrijblijvende informatie aan. Wie weet kunnen we snel een match vormen en u toevoegen aan onze sterk groeiende tevreden klantenkring.

We hebben klanttevredenheid hoog in het vaandel en als er iets is, kunnen klanten een sein geven en "lossen we af of lossen we op".

Van Dam, Van Dam & Verkade
INVESTEREN IN ONROERENDE ZAKEN

Herengracht 74, 1015 BR Amsterdam | T +31 (0)20 - 489 6500
info@vandamvandamverkade.com | www.vandamvandamverkade.com

*Houdt van:
spelletjes en
tennissen.*

Maarten Kaasjager

Leeftijd: 14 jaar | Zit in: mavo 3

Waar denk jij aan bij Goede Vrijdag en Pasen?

"De opstanding van Jezus, het kruis, met mijn familie iets doen, en vrij zijn."

Welke emoticons vind jij passen bij dit feest?

"De smiley omdat Jezus voor ons gestorven is en wij vergeven worden. En hartjes omdat Jezus genoeg van ons houdt om dit te doen."

In de verhalen van Goede Vrijdag en Pasen kom je allerlei mensen tegen. Wie zou jij willen ontmoeten?

"Petrus. Waarom heb je drie keer gelogen? Je wilt bij Hem horen, maar je ontkent het ook. En de man die naast Jezus gekruisigd is, eerst spotte en daarna ging geloven. Voelde hij zich schuldig, wilde hij een beter leven na de dood?"

Kun je dingen verkeerd doen naar God?

"Ja, de naam van God wordt op school de hele dag gebruikt als scheldwoord."

Hoe vind je het dat je bij Jezus steeds opnieuw mag beginnen?

"Een fijn gevoel. Ik heb het nodig om steeds een nieuwe kans te krijgen."

Iris van der Burgh

Leeftijd: 15 jaar | Zit in: havo 4

Waar denk jij aan bij Goede Vrijdag en Pasen?

"Goede Vrijdag was voor Jezus niet goed. Voor ons is het een dag om ons te blijven herinneren en te vieren dat Hij voor ons wilde sterven. Pasen geeft blijdschap en dankbaarheid dat God Hem uit de dood wilde halen en onze zonden wil vergeven."

Welke emoticons vind jij passen bij dit feest?

In de verhalen van Goede Vrijdag en Pasen kom je allerlei mensen tegen. Wie zou jij willen ontmoeten?

"Ik zou Judas willen spreken. Ik snap dat geld een grote rol speelde, maar Jezus' liefde geeft eeuwig leven. Waarom heeft Judas voor het geld gekozen? Ik geloof zelf dat je je niet te veel moet hechten aan wat er op aarde is. Het is belangrijker om dicht bij God en Jezus te leven."

Verdient iedereen een tweede kans?

"Ja, we zijn als mensen niet perfect. God geeft je wel een twintigste kans."

Geeft God eindeloos veel kansen?

"Nee, niet eindeloos. God kan het ook een poosje aan jou overlaten. Maar je mag altijd terugkomen."

*Houdt van:
fotograferen, afspreken
met vriendinnen,
knutselen en kletsen.*

‘Pak de koffers maar!’

Spelletjes op de camping, bardiensten op een vakantieboot, of samen struinen langs de Amalfikust. De zomervakantie ziet er voor deze vrijwilligers anders uit dan voor de meeste Nederlanders. Ze maken vakanties voor ánderen mogelijk.

HELPENDE HANDEN

Schoonmaken, bloemen rondbrengen, beeld en geluid regelen, het kerkblad samenstellen. Op talloze manieren houden vrijwilligers de kerk draaiend.

Tekst: Keren de Krijger
Foto's: Jelte Bergwerff (Lisa en Pim)
Sjaak Verboom (Ellen)

‘Het samen weggaan is iets voor de hele gemeente’

ELLEN SMID-POUWER

Woonplaats: Winschoten
Organiseert jaarlijks een reis voor de Protestantse Gemeente Winschoten, samen met ds. Bert Van der Woude.

“Al vijftien jaar is er een jaarlijkse reis voor onze gemeenteleden. Het doel daarvan is ontmoeting. Met elkaar aan tafel gaan hoort daarbij, rond de tafel komen de gesprekken los en heb je echt tijd voor elkaar. Mensen die zijn meegegaan, ervaren het als verrijkend. Het is een versterking van de band die je al hebt met de

gemeente: je kunt met elkaar delen wat je samen hebt beleefd. Ds. Van der Woude begon met de organisatie, sinds een jaar of twaalf doen we dit samen. Verschillende landen zijn al bezocht: Armenië en Ierland bijvoorbeeld. Dit jaar gaan we naar Italië. Behalve langs Rome en de abdij van Benedictus van Nursia reizen we ook langs de kuststrook tussen Sorrento en Salerno, de Amalfikust. En op zondag gaan we zoals altijd naar een kerk, dit keer naar de Friezenkerk in Rome.

Er gaan zo'n dertig mensen mee: jong en oud, alleen of samen. We streven ernaar dat een kwart van de reizigers nooit eerder is meegegaan. Voor diegenen die zich de reis niet kunnen veroorloven, organiseren we elk jaar een dagreis naar een mooie stad. Zo blijft het samen weggaan iets voor de hele gemeente.”

*Dabar is
leuker dan zelf op
vakantie gaan*

LISA VAN EDE

Leeftijd: 23

Woonplaats: Kampen

Is in de zomervakantie actief
als vrijwilliger bij Dabar.

“Ik heb nu twee zomers Dabar gedaan: de eerste keer op een bestaande camping, afgelopen zomer op een pop-upcamping voor mensen die geen vakantie kunnen betalen. Die kunnen een week gratis vakantie houden op het terrein van een boer. We organiseren daar ‘gewone’ Dabar-activiteiten, zoals sport en spel, kinder- en tienerclubs en avondsluitingen. Maar we zorgen in dit geval ook voor het eten en praktische hulp.

Tijdens die twee weken Dabar ben je veel bezig met evangelisatie en het uitdragen van je geloof naar andere mensen. Vooral de ervaring op de pop-upcamping heeft mij geleerd dat dit in heel kleine dingen kan zitten. Je hoeft niet per se op straat het evangelie te verkondigen. Je draagt het uit in daden, zonder dat je het er de hele tijd over hebt.

Dankzij Dabar ben ik me bewuster geworden van wat ik zelf heb. En ook: dat ik met anderen kan delen wat ik van God krijg. Het is hard werken, maar het is zó waardevol. Sommige kinderen waren nog nooit op vakantie geweest, hun blijdschap zegt alles. Komende zomer ga ik zéker weer. Dabar is eigenlijk leuker dan zelf op vakantie gaan.”

izb.nl/dabar

PIM PERA

Leeftijd: 50

Woonplaats: Boijlen

Vaart voor Het Vakantiebureau mee op het
vakantieschip Prins Willem-Alexander.

“Mijn vrouw ging in 2018 als verpleegkundige een week mee op het schip, samen met haar zus. Toen ze terugkwam zei ze: ‘Dit is ook echt iets voor jou.’ En ze had gelijk! In mijn werkzame leven ben ik leidinggevende, en ook op het vakantieschip ben ik de laatste twee jaar coördinator geweest. Een van de vier weken dat de boot voor Het Vakantiebureau vaart, geef ik leiding aan het team. Dat bestaat uit de zorgcoördinator, de pastor, de arts en het hoofd van de catering.

Voor mij zit het in de combinatie van de leidinggevende functie en het willen zorgen voor een

ander. Mijn drijfveer is om het de gasten zoveel mogelijk naar hun zin te maken. Je doet alles wat nodig is: je duwt de rolstoel, draait bardienst en maakt schoon. Maar het leuke is: je geniet zelf óók van de reis, samen met de gasten. Je drinkt samen koffie, je gaat samen naar de viering en speelt ’s avonds een spelletje.

De uitdaging voor de toekomst is: hoe krijgen we ook jongere mensen zover dat ze vrijwilliger worden, om dit mooie werk voort te kunnen zetten?”

hetvakantiebureau.nl

*‘Je geniet
zelf ook van
de reis’*

MUZIEKAGENDA

Op petrus.protestantsekerk.nl/agenda vind je nog meer activiteiten. Je kunt hier ook een activiteit in je eigen kerk doorgeven. De redactie maakt een selectie.

Samenstelling: xxxxxxxx

Februari

DONDERDAG 23 FEBRUARI

19.30 UUR

Sint-Vituskerk, Hilversum

Choral Evensong met kamerkoor Revoce o.l.v. Nedyalka Todorova.
evensonghilversum.nl

Maart

ZONDAG 5 MAART

15.00 UUR

Bonifatiuskerk, Vries

‘Reis door Oekraïne’: een muzikale ontdekkingstocht met de bekende accordeonspeler Oleg Lysenko.
kerkconcertenvries.nl

ZATERDAG 11 MAART

16.00 UUR

Protestantse Kerk, Boxtel

Het Charivari Trio (accordeon, viool en contrabas) speelt ‘Adentrol’, met volksmuziek uit Oost-Europa en Zuid-Amerika.
klassiekindekerken.nl

ZATERDAG 18 MAART

19.00 UUR

Grote Kerk, Vianen

Matthäus Passion door Cantus Kamerkoor, Orion Barokorkest en solisten o.l.v. Sietse van Wijgerden.
grotekerkvianen.nl/agenda/uitvoering-matthaus-passion-2/

ZONDAG 26 MAART

16.30 UUR

Kruiskerk, Amstelveen

Vesperviering met cantate 131 ‘Aus der Tiefen ruf ich, Herr, zu dir’ van J.S. Bach, door de Vespercantorij en solisten.
pga-b.nl/kruiskerk/muziek-kruiskerk/kruiskerk-muziek-2022/

April

ZATERDAG 8 APRIL

14.30 UUR

Grote Kerk, Loenen aan de Vecht

Matthäus Passion door koor uit de gemeente Stichtse Vecht met professionele solisten o.l.v. Marion Bluthard.
mattheusinstichtsevecht.nl

ZONDAG 16 APRIL

13.00 UUR

Sint-Agneskerk, Cothen

Brisk Recorder Quartet Amsterdam speelt werken van J.S. Bach.
concertincothen.nl/concertagenda

THE PASSION

BIJ JOU IN DE BUURT

In de aanloop naar Witte Donderdag op 6 april, als de landelijke uitvoering van The Passion plaatsvindt, zijn er in heel Nederland concerten van The Passion 40daagse. Allerlei artiesten, zoals The Psalm Project, Mirjam van der Vegt, Kids Crew en Sytse Buwalda geven dan concerten met als thema ‘Uit liefde voor jou’. Kijk snel welk concert er bij jou in de buurt is en bestel je tickets!
thepassion40daagse.nl

PETRUS LIVE

Altijd al eens live willen genieten van de liederen uit het tv-programma ‘Petrus in het land’? Vanaf april toert de Petrus-band weer door het land.
zingenindekerk.nl/petruslive

DE VINDPLAATS

Waar vind jij God? Of waar vindt God jou?

Tekst: Tineke van der Stok
Foto: Niek Stam

Helmich Post (24) werkt bij een juridisch adviesbureau en is lid van de Hervormde Gemeente Barneveld.

“In hectische tijden vind ik het soms lastig om écht tijd te maken voor God. Toen ik studeerde, plande ik na een tentamenperiode vaak een retraitsweekend, waarin ik op zoek ging naar God. In de Bijbel staat dat we Hem kunnen vinden in de rust en de stilte. Op mijn 19e ging ik daarom voor het eerst naar de abdij in het Belgische Tongerlo. Inmiddels ben ik daar meerdere keren geweest. Tijdens zo’n weekend woon ik korte diensten bij met gregoriaanse zang, een korte overdenking en gebed. Als protestant bewonder ik de symboliek uit de katholieke traditie. Na deze diensten zoek ik mijn sobere kamer op en ga ik nadenken, reflecteren, bijbellezen en bidden. Daar, even ‘ontkoppeld’ van de buitenwereld, vind ik God. Ik bekijk mijn leven met een helikopterview en vraag God waar Hij me wil hebben. Zo’n weekend ervaar ik als een pitstop. Daarna kan ik uitgerust en toegerust mijn dagelijks leven met Hem vervolgen.”

‘IN DE STILTE VAN MIJN KLOOSTERKAMER VIND IK GOD’

Hoe

breng jij de vakantie door?

hoeliday.nl

Bekijk alle reizen op de kaart

Diaconale jongerenreizen naar Oost-Europa

Ze zijn er weer! Diaconale jongerenreizen via Hoeliday. Alleen, of samen met je vrienden, jongeren- of catechisatiegroep. Het geloof, handen en voeten geven en een interculturele ervaring opdoen, in één van de landen van Oost-Europa?!

Geef je dan nu op en ga in de zomer van 2023 op reis. Check onze website: www.hoeliday.nl.

HOE Hulp Oost-Europa

Hoeliday is een onderdeel van stichting HOE (Hulp Oost Europa).
T +31 (0)342 420554 E info@stichtinghoe.nl I stichtinghoe.nl

Geef Bijbellezen een **nieuwe impuls**

Kies een vertaling die bij **jou** past.

Laat je adviseren bij de lokale boekhandel of op shop.bijbelgenootschap.nl.

Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap **nbg**

RETRAITE ACTIEF REIZEN

Ga je mee op retraite?

wandelen in Schotland (10 dg)
actief in Noorwegen (9 dg)
creatief in Wales (8 dg)

Bezinning Rust Uitdaging

IK WIL OP REIS! →

www.retraiteactiefreizen.nl

Theologie TOP dag

13 april 2023
Oriëntatie - Presentatie

Ben jij benieuwd waarom Theologie iets voor jou kan zijn?

Ontdek theologie tijdens de PTHU TOP-dag op 13 april in de Jacobikerkerk in Utrecht.

We hebben voor jou een interessant programma met studievoorlichting en een proefcollege. Ga in gesprek met studenten en ervaren theologen die werkzaam zijn als predikant, geestelijk verzorger en onderzoeker of ondernemer. Ben jij benieuwd waarom Theologie iets voor jou kan zijn?

Info en aanmelden > www.pthu.nl/topdag

Protestantse Theologische **Universiteit**

Inspiring wisdom

JONG IN MOLDAVIË Blijven of weggaan?

**kerk
in actie**

Dichtbij en ver weg, samen zijn wij de Kerk in Actie. Geïnspireerd door Jezus Christus willen wij delen wat ons gegeven is. Om mensen hoop te bieden en tot hun recht te laten komen - in Nederland en wereldwijd.

- 68 Niks te beleven en niks te verdienen**
Of keert langzaam het tij?
- 72 Een toekomst in Moldavië of over de grens?**
Pavel blijft, Tatiana vertrekt
- 78 De Hoorn van Afrika**
De ergste honger in veertig jaar

HELFT MOLDAVISCHER JONGEREN ZIET GEEN TOEKOMST IN EIGEN LAND

Weggaan of blijven

Langzaam loopt Moldavië leeg. Elk jaar weer heeft het land minder inwoners. De helft van de jongeren twijfelt over weggaan of blijven. Er is in hun land niks te beleven en niks te verdienen. Of keert heel langzaam het tij?

Natalia Mozazu

kerk
in actie

MOLDAVIË

Tekst: Mathilde Schouwstra
Foto's: Studio Daikiri, Moldavië

Natalia Mozazu (16) uit Costești, dicht bij de Moldavische hoofdstad Chisinau, heeft vorig jaar examen gedaan. Ze wil dokter worden, maar weet niet waar ze later wil werken: in Moldavië of daarbuiten. “Mijn vrienden en ik praten hier vaak over. Sommigen van hen weten zeker dat ze willen vertrekken, bijvoorbeeld naar Amerika. Ik zou best willen blijven, maar ik vraag me af of ik hier een goede toekomst kan hebben. Het probleem is dat een dokter in Moldavië niet veel verdient.”

Naar het buitenland vertrekken of in Moldavië blijven? Voor Moldavische jongeren die over hun toekomst nadenken, is dit misschien wel de eerste vraag die ze zichzelf stellen. Moldavië is het armste land van Europa, een ex-sovjetrepubliek ingeklemd tussen Roemenië en Oekraïne. De studie- en beroepsmogelijkheden zijn er beperkt, en de lonen laag. Daarom trekken veel mensen weg, op zoek naar een plek waar je meer kunt verdienen. Om je een beeld te geven: een dokter in Moldavië verdient 500 euro per maand, een Moldavische bejaardenverzorgster in Italië krijgt drie keer zoveel.

In de kou

Sinds de val van het communisme in het begin van de jaren negentig is de bevolking door deze arbeidsmigratie met meer dan een miljoen afgenomen. Dit is een kwart van het totaal aantal inwoners. Op dit moment wonen er nog ruim 3 miljoen mensen in Moldavië, dat qua oppervlakte maar net iets kleiner is dan Nederland. Het zijn voornamelijk ouderen en jongeren die zijn overgebleven. De ontredde en eenzaamheid onder hen is groot. Ouderen, met hun veel te kleine pensioen, hebben niemand om op terug te vallen en zitten 's winters

soms letterlijk in de kou. Sommige jongeren zien hun ouders maar een paar keer per jaar en worden zonder hen volwassen. Kerk in Actie ondersteunt Moldavische kerken die deze ouderen en jongeren via diaconale projecten met elkaar verbinden en dorpen zo weer leefbaar maken.

Corruptie

Hoe komt het dat Moldavië zo arm is? Corina Ershov legt het uit. Ze is toeristengids en weet veel van haar land. “Het grootste probleem is de corruptie”, zegt ze. “De regering heeft in de afgelopen jaren veel geld uit de staatskas gestolen. Er was nooit wetgeving om hiertegen op te treden. Een van de eerste beslissingen die onze nieuwe president in 2021 nam, was het opheffen van de onschendbaarheid van parlementsleden. Dit verbetert de situatie. Een tweede reden voor de armoede is dat Moldavië, een landbouwal, altijd afhankelijk was van de Russische markt. Sinds we ons meer oriënteren op Europa heeft Rusland sancties ingesteld. Hierdoor konden we geen producten zoals wijn en groente meer naar Rusland exporteren. Met hulp van de Europese Unie kunnen we dit nu gelukkig op de Europese markt verkopen.”

**‘EEN BEJAARDENVERZORGSTER
IN ITALIE VERDIENT DRIE
KEER ZOVEEL ALS EEN
DOKTER IN MOLDAVIË’**

Voorzichtig optimisme dus bij Corina, die het overigens niet erg druk heeft met het rondleiden van toeristen. Want ook qua toerisme is Moldavië het slechtste jongetje van de Europese klas. Jaarlijks bezoeken een schamele 10.000 vakantiegangers het

land – dat wél het grootste wijnhuis ter wereld heeft. Ter vergelijking: Vlieland trekt er elk jaar 140.000. Gelukkig is Corina ook vertaler. Hiermee verdient ze een prima boterham.

Aanmoedigen

Naast haar professionele werk is Corina betrokken bij Filocalia, de diaconale organisatie van de Orthodoxe Kerk van Moldavië. Ruim 90 procent van de bevolking hoort bij deze kerk. Bij Filocalia ontmoet Corina veel jongeren, die hier vrijwilligerswerk doen. “Je hebt twee categorieën: jongeren die niet geloven in een toekomst in Moldavië en dus weg willen, en jongeren die hopen op betere tijden voor hun land en daar een bijdrage aan willen leveren”, zegt ze. Ze schat de verhouding op 50-50.

‘IN ONS LAND ZIJN ZEKER KANSEN, EN DIE NEMEN ALLEEN MAAR TOE’

“Ik steek veel energie in het aanmoedigen van jongeren om hier te blijven. In ons land zijn zeker kansen, en die nemen alleen maar toe.” Corina doelt op de toename aan initiatieven – vaak gesponsord door bijvoorbeeld de Europese Unie – die jongeren stimuleren om in Moldavië te blijven, en Moldavische arbeidsmigranten om naar hun land terug te keren. “De technische universiteit van Chisinau werkt sinds kort met studiebeurzen. Vorig jaar had deze universiteit 330 eerstejaarsstudenten, nu zijn het er 700.”

Ze vertelt dat er veel wordt geïnvesteerd in nieuwe banen in de ICT, en dat er sinds kort een subsidieprogramma is waarbij de overheid elke euro verdubbelt die iemand in een nieuw bedrijfje investeert. “In speciale televisieprogramma’s vertellen mensen over hun succesvolle terugkeer naar Moldavië. Vorige week ging het over een familie die vijftien jaar in Italië had gewoond en nu een goedlopend hotel heeft in de hoofdstad Chisinau. De week ervoor over een stel met twee kinderen: na een verblijf in Duitsland runnen ze nu een camping in een dorp op het platteland. Er is een zwembad bij, en allerlei andere voorzieningen. Diverse mensen uit het dorp hebben er een baan.”

Leuke dingen

Net als Corina ziet Natalia kleine veranderingen die het leven voor jongeren in Moldavië aantrekkelijker maken: “De laatste tijd worden er steeds meer leuke dingen georganiseerd in de stad, zoals concerten met Moldavische artiesten. Na mijn examen ben ik ook bij zo’n concert geweest, het was in een park en het was voor het eerst dat er zoiets werd georganiseerd. Ik vond het erg leuk. Of het onderdeel is van een beleid om jongeren in Moldavië te houden? Ik weet het niet!”

De nieuwe president en de nieuwe werkgelegenheidsinitiatieven maken Corina hoopvol dat uiteindelijk steeds meer jongeren in Moldavië zullen blijven. Zelf heeft ze een tijd geleden ook even in het buitenland gewoond, maar na een paar maanden wilde ze graag terug: “Ik hou van het eten, de muziek en de tradities van mijn land. Én van de gastvrijheid. Toen de oorlog in Oekraïne uitbrak, zag je die op haar best. We hebben op het hoogtepunt 800.000 Oekraïners opgevangen. Ik ken geen familie die geen vluchtelingen heeft geholpen. Een klein land met een groot hart, dat is Moldavië.” 🐦

Kerk in Actie in Moldavië

Door de grote werkloosheid vertrekken veel Moldaviërs naar het buitenland om daar te werken. Kinderen en ouders blijven alleen achter. Kerk in Actie ondersteunt kerken en christelijke organisaties die naar deze kwetsbare groepen omzien.

Samen met vijf partnerorganisaties zet Kerk in Actie zich in om de levensomstandigheden van kinderen en ouders te verbeteren, via lokale kerken. Hiermee wil Kerk in Actie de cirkel van armoede doorbreken, zodat kinderen niet afhaken op school en ouders de (thuis) zorg krijgen die nodig is. Ook zetten alle partners hun deuren open voor noodhulp aan Oekraïense vluchtelingen.

De cijfers

In 2022 heeft Kerk in Actie voor 289.000 euro bijgedragen aan Home Care, Bethania, Moldovan Christian Aid, YfC Moldova en Filocalia. Alle partners ontvingen bovendien 50.000 euro voor noodhulp aan vluchtelingen uit Oekraïne.

kerkinactie.nl/moldavie

IN 2022:

- Gaf Home Care thuiszorg aan **960** langdurig zieke ouderen en palliatieve zorg aan **300** ouderen.
- Ving YfC Moldova in 45 dagcentra **2500** kwetsbare kinderen op, en kregen **350** families hulp en **200** ouderen een wekelijks voedselpakket.
- Gaf Bethania **55** kinderen huiswerkbegeleiding en eten, en **100** ouderen maaltijden aan huis.
- Organiseerde MCA trainingen in **5** dorpen, waardoor **100** ouderen hulp kregen van **50** jongeren.
- Trainde Filocalia jongeren om **vrijwilliger** te worden bij activiteiten voor kwetsbaren.
- Kregen **duizenden** Oekraïense vluchtelingen voedsel, kleding en onderdak.

TATIANA DEMIANOVA (26)

woont in Transnistrië, een Moldavische regio die zich onafhankelijk heeft verklaard. Ze werkt als tolk Roemeens-Engels, maar ziet geen toekomst in haar land.

'IN HET BUITENLAND HEB IK VEEL MEER KANSSEN'

Veel van haar vrienden wonen al elders. Hoewel Tatiana in Chisinau een goede boterham verdient als tolk, lonkt Europa. "Moldavië biedt me te weinig mogelijkheden."

"Voor mijn studie Engels en Frans vertrok ik naar Cluj in Roemenië. Ik hoorde van mensen om me heen dat studies in het buitenland van betere kwaliteit zijn dan in Moldavië. Het was moeilijk om weg te gaan, maar het bleek het allerbeste wat het leven me gaf. Ik maakte er vrienden voor het leven.

Na mijn studie bekeek ik mijn land met andere ogen. Er zijn nauwelijks clubs of plekken waar je jongeren kunt ontmoeten. Veel vrienden werken al in het buitenland. Dat wil ik zelf

ook graag! Europa biedt mij veel meer kansen: onderwijs en gezondheidszorg zijn goed geregeld, je kunt reizen, er is altijd ergens een event. In Moldavië lijkt ik gevangen in een kleine wereld zonder uitweg. Ik hou van mijn werk als tolk, toch wil ik weg. Er zijn al zoveel mensen vertrokken, bijna geen familie is meer compleet. Ik hoop dat we op een dag lid van de EU worden en dat de levensomstandigheden verbeteren, zodat mensen waardig oud kunnen worden in Moldavië. Een baan en een goed leven, meer hebben we niet nodig."

'IK WIL BIJDAGEN AAN DE OPBOUW VAN MIJN LAND'

Pavel ziet steeds meer vrienden uit zijn dorp vertrekken, maar zelf wil hij een toekomst opbouwen in Moldavië. "Ik wil meewerken aan een beter leven voor de mensen hier."

"Ik zit in het laatste jaar van de middelbare school en woon nog bij mijn ouders. Samen met andere jongeren doe ik vrijwilligerswerk voor de kerk. We helpen eenzame ouderen met klusjes rondom huis. Voor mij voelen deze mensen als grootouders. Door al hun verhalen over vroeger leer ik steeds meer over de geschiedenis van ons dorp.

Sinds de val van de Sovjet-Unie is er veel veranderd in Moldavië, maar sommige mensen blijven in die tijd hangen. Ze zijn niet gewend om hard te werken om een doel te bereiken. Alleen als die mindset verandert, wordt ons land een betere plek. Daar wil ik graag mijn steentje aan bijdragen.

Moldaviërs die vroeger al streden voor onafhankelijkheid en betere wetgeving, zijn een voorbeeld voor me. Ze gingen niet weg, maar bleven op hun post en vochten voor een beter leven. Veel van mijn vrienden vertrekken naar het buitenland, maar ik wil hier een toekomst opbouwen. Misschien ga ik een poosje in het buitenland studeren, maar ik kom zeker terug. Ik ben trots op mijn land!"

PAVEL ROTARU (18)

woont in Parcovă, een dorpje in het noorden van Moldavië. Met de jeugdgroep van zijn kerk helpt hij eenzame ouderen in de buurt met klusjes en boodschappen.

Een paar keer per week bezoekt de 18-jarige Pavel zijn dorpsgenoot Milasia. Ze is 98 en de oudste bewoner van het Moldavische dorpje Parcova. Milasia kan niet rondkomen van haar pensioen en heeft niemand om op terug te vallen. In het dorp wonen bijna alleen nog maar ouderen en jongeren, de midden generatie werkt in het buitenland.

Moldovan Christian Aid (MCA), partnerorganisatie van Kerk in Actie, steunt lokale kerken die in de bijna verlaten dorpen ouderen en jongeren met elkaar verbinden.

Jongeren helpen ouderen met klusjes. En andersom kunnen de ouderen hun een luisterend oor bieden. Zo zijn beiden minder eenzaam.

In de Veertigdagentijd zet Kerk in Actie het project van MCA in de spotlights. Help je mee om de eenzaamheid in Moldavië een beetje kleiner te maken? Maak je gift over op rekeningnummer NL 89 ABNA 0457 457 457 o.v.v. 'MCA Moldavië'. Dankjewel!

JONG EN OUD DOOR EENZAAMHEID VERBONDEN

De acceptgiro verdwijnt. Maar maakt u zich geen zorgen!

Per 1 juni verdwijnt de acceptgiro. De banken hebben besloten dan te stoppen met dit betaalmiddel omdat het gebruik ervan afneemt. Dit betekent dat alle banken (en dus ook uw bank) na 1 juni geen acceptgiro's meer verwerken.

Samen met veel landelijke goede doelen heeft Kerk in Actie gekozen voor een alternatief met de naam *Mijn eenmalige gift*. De aangesloten goede doelen, dus ook Kerk in Actie, stoppen daarom al tijdig (vanaf 1 april) met de verspreiding van de acceptgiro. Vanaf dat moment gebruiken wij *Mijn eenmalige gift* om een bijdrage voor ons werk te vragen. Hiermee kunt u net zo makkelijk en vertrouwd een eenmalige gift aan ons overmaken.

Hoe werkt het?

Heel eenvoudig. Vul *Mijn eenmalige gift* in op dezelfde manier als de acceptgiro. Stuur deze dan **niet** aan de bank, maar naar **ons** in de bijgeleverde retourenvelop.

Mijn eenmalige gift

JA, ik steun <organisatie of onderwerp mailing> eenmalig met:
(eventueel loopt de zin door over twee regels)

Giftbedrag: € Kenmerk Machting: <1234 5678 1234 5678>

IBAN:

Naam: <Geslacht> <Voornaam> <Achternaam>

Adres: <Straat> Huisnr: <Huisnr+tvgr>

Postcode: <Postcode> Woonplaats: <Plaats>

Handtekening: Datum:

Plaats:

Stuur deze bon op in de bijgevoegde retourenvelop. Dank voor uw steun!

Eenmalige gift

SEPA-MACHTING

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan: (a) «Naam Goed Doel» om eenmalig een incasso-opdracht naar uw bank te sturen om een bedrag van uw rekening af te schrijven en (b) uw bank om eenmalig een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van «Naam Goed Doel». Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen acht weken na afschrijving contact op met uw bank. Vraag uw bank naar de voorwaarden. Uw gift schrijven wij rond de «25e van deze of volgende maand» af.

Ons incassant-ID: «NLnnZZnnnnnnnnnn»

«Organisatie» «Straat en huisnr» «Postcode» «Plaats»

Ons IBAN rekeningnummer: «NL00 8888 0000 0000 00»

Hoe ziet *Mijn eenmalige gift* eruit?

kerk
in actie

IN MOLDAVIË

Tekst: Tineke van der Stok
Foto's: Studio Daikiri

Wat is de rustdag u waard?

Allerlei wetgeving in ons land draagt eraan bij dat de zondag meer en meer als een gewone dag wordt gezien. De 24 uren economie lijkt zich alleen maar uit te breiden. Om verschillende redenen is hier weerstand tegen.

De Vereniging Zondagsrust is ervan overtuigd dat het onze plicht is om op te komen voor de rust op en de heiliging van de dag des Heeren. Dat doen we op diverse manieren:

- » Wij zoeken contact met mensen die de zondagsrust niet in acht nemen, via brieven of persoonlijke gesprekken.
- » Wij geven voorlichting over ons werk, bijvoorbeeld op scholen en verenigingen.
- » Wij verlenen juridische bijstand en geven advies bij o.a. procedures tegen evenementen op zondag.

Daarom, wat is de zondag als rustdag ū nog waard?

Wilt u ons steunen in ons werk?

Word vandaag nog lid (dit kan al vanaf 1 euro per jaar).

Geef uw gegevens vandaag nog door.

Fred. van de Paltshof 15 | 3911 LA Rhenen | 0317 61 43 98
info@zondagsrust.nl | www.zondagsrust.nl | Vereniging Zondagsrust is
ANBI -gecertificeerd RSIN: 004629875 | IBAN: NL98 INGB 0000 8786 28

DE WANDELMAAT

Klooster - en Pelgrimswandelingen

De Wandelmaat, kloosterreizen

Hierbij verblijft u in een klooster en maakt u onder leiding van een gids prachtige wandelingen in de natuur. Het gaat daarbij om stilte, ontmoeten, onthaasten en verwondering.

Meer weten: www.dewandelmaat.nl

Een leefbaar dorp

Hij kon het niet langer aanzien, de eenzaamheid van ouderen in zijn gemeente. Voorganger Balta Ghenadie startte daarom een ambitieus project: hij trommelde jongeren op om vrijwilligerswerk te doen bij ouderen thuis. "Samen maken we ons dorp weer leefbaar."

Dichtgetimmerde huizen, uitgestorven straten: Parcovă, een dorpje in het noorden van Moldavië, loopt leeg. Door de armoede en werkloosheid zoeken veel inwoners een baan over de grens. Tijdens zijn pastorale bezoeken zag voorganger Ghenadie (34) veel verdriet en eenzaamheid bij de ouderen die achterbleven. "Zeventig procent heeft niemand om op terug te vallen. Ik voelde dat we als kerk in actie moesten komen."

Lach op het gezicht

Met de jeugdgroep van zijn kerk ging Ghenadie aan de slag. Een paar keer per week bezoeken jongeren nu de ouderen thuis. Ze helpen met klusjes in huis en tuin, brengen boodschappen, doen de was – en tussendoor is er tijd voor een praatje. "Ik zie de verandering", vertelt Ghenadie. "De lach op het gezicht van ouderen is onbetaalbaar. Voor even verdwijnt de eenzaamheid naar de achtergrond."

Schakeltje

Voor de tieners is het vrijwilligerswerk een goede leerschool. "Het leert hun hoe ze anderen moeten helpen. En ook: dat ze zelf een schakeltje kunnen zijn voor een beter leven hier in Parcovă. Samen komen we verder!"

HONGERSNOOD DREIGT IN OOST-AFRIKA

'Ik heb het nog nooit zo droog gezien'

Intense droogte en mislukte oogsten. In Oost-Afrika zijn de gevolgen van klimaatverandering voor miljoenen mensen voelbaar. Hilda Timmerman, werkzaam bij Kerk in Actie, zag het nog nooit zo droog in Kenia en Ethiopië. "Mensen vallen terug op zeer primitieve manieren om te overleven."

Als relatiebeheerder voor Oost-Afrika bij Kerk in Actie kent Hilda Timmerman de regio goed. Ze woonde en werkte dertien jaar in Zuid-Soedan en Ethiopië. De droogte die ze nu heeft gezien, de ergste in veertig jaar, raakt haar diep. Voor 23 miljoen mensen dreigt de hongerdood. Ook gebieden die nooit eerder ernstige droogte hebben meegemaakt, worden getroffen. Als in maart – hopelijk – eindelijk de eerstvolgende regen valt, betekent dat alsnog: geen oogst vóór augustus. Via lokale kerken en partners biedt Kerk in Actie voedselhulp en water. De noodhulp gaat naar de meest kwetsbaren, vooral vrouwen en kinderen. "Ik heb gezien hoe blij ze zijn met het eten. Afhankelijk van de grootte van hun gezin krijgen ze kilo's maïsmeel, bonen en olie. En zwangere en zogende vrouwen en baby's krijgen speciale pap met extra vitamines", legt Hilda uit. Het maakte indruk op haar dat mensen het weinige wat ze hebben, met elkaar delen.

'EÉN JONGETJE SMEERDE BAKOLIE OP ZIJN UITGEDROOGDE GEZICHT'

Kinderarbeid

Achter de dreigende hongersnood schuilt nog meer ellende. "En die raakt ondergeschikt aan de strijd om te overleven", weet Hilda. Ze vertelt over de toename van kinderarbeid: "Kinderen stoppen met school omdat ze water van ver moeten halen. Jongens van zeven moeten zorgen voor de koeien van grote boeren."

Ook het gebrek aan hygiëne is schrijnend. "Eén jongetje smeerde zijn gezicht in met de bakolie die net was uitgedeeld, als een soort zalf voor zijn uitgedroogde huid. Je moet bedenken: er is geen water meer om jezelf en je kleren te wassen. Hoe doen vrouwen dat als ze ongesteld zijn?"

Mentale steun

Kerk in Actie biedt niet alleen noodhulp, maar ook structurele hulp. De droogte maakt deze hulp wel moeilijker: "We dagen mensen uit om zelf dingen te ondernemen. We steunen spaargroepen, maar in bepaalde gebieden lukt het nu niet om te sparen. We trainen ze in irrigatielandbouw, maar de rivier staat nu droog. En we willen ze mentaal steunen. Want als je lange tijd zó moet overleven, raak je depressief. Mannen verliezen veel geiten en koeien. Die vormen juist hun leven, hun alles, ook hun status. Dat is wie ze zijn."

Snelle oogst

Kunnen mensen daar nog wel blijven leven? Hilda: "Natuurlijk trekken mensen ook weg. Vaak belanden ze dan in een vluchtelingenkamp. Je kunt niet zomaar het gebied van een ander ingaan, want dan sta je weer voor de volgende uitdaging. Dit is niet makkelijk op te lossen."

"Het hoeft in de minder ernstig getroffen gebieden maar iets te regenen en het is direct groen. Dan hebben ze ook gelijk wat oogst, al is het minder dan normaal. Daarom bieden onze partners in die gebieden ook droogtebestendige zaden, zodat de inwoners iedere mogelijkheid kunnen benutten." De gevolgen van de klimaatverandering in landen als Kenia en Ethiopië drukken je met de neus op de feiten, merkt Hilda. "Hoe gaan we met z'n allen met deze aarde om? En welke rol heeft het Westen hierin?"

Help mee!

Geef je ook voor de noodhulp in Oost-Afrika?
kerkinactie.nl/stophonger

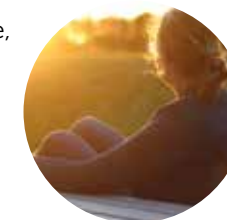

7x OP RETRAITE

WAAR KOM JE OP ADEM? PETRUSTIPT ZEVEN PLEKKEN OM OP RETRAITE TE GAAN.

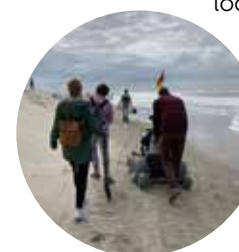
1 DE KLEINE HOEVE, DE BULT

In de retraite 'Tot rust komen aan zijn voeten' ga je net als Maria aan Gods voeten zitten. Even geen Martha-activiteiten, maar thuiskomen bij God en jezelf. Vanuit hun christelijke achtergrond organiseren Arine, Monique en Carin ook andere retraites, op verschillende plekken in Nederland. bezinningsvakanties.nl

2 DE PLAATS, AMELAND

Op het eiland Ameland vind je een bijzondere locatie om te herbronnen: pioniersplek De Plaats. Behalve dat hier wekelijks allerlei activiteiten gehouden worden, organiseert De Plaats ook 'Zinzoekersweekenden': driedaagse retraites met workshops, wandelingen en soms speciale gasten. deplaats-ameland.nl/zinzoekers

3 ABDIJ KONINGSHOEVEN, BERKEL-ENSCHOT

Even afstand nemen van je drukke, dagelijkse leven en in plaats daarvan leven op het ritme en in de sobere levensstijl van de monniken. Dat kan tijdens een verblijf van minimaal twee dagen in Abdij Koningshoeven. De abdij ligt aan het Kloosterpad, dat zo'n vijftig Brabantse kloosters met elkaar verbindt. koningshoeven.nl/gastenhuis

4 DE SPIL, MAARSSSEN

In het midden van Nederland vind je Retraitecentrum De Spil. Je bent hier doordeeweeks welkom voor een individuele retraite. De Spil biedt op vaste tijden maaltijden en gebeden, verder kies je zelf hoe je je tijd besteedt. Begeleiding is altijd aanwezig. retraitecentrum.nl

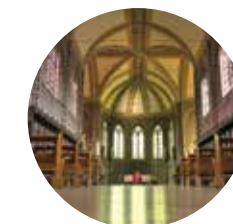
5 KLOOSTERWELLE, NOORDWELLE

Je onttrekken aan de waan van de dag, een tripje naar je innerlijke wereld en een reset voor jezelf. Zo omschrijft Kloosterwelle een retraitedag in het kort. Het programma duurt van 's morgens acht tot 's avonds acht, en is gericht op spiritueel zelfonderzoek en geestelijke oefening. kloosterwelle.nl

6 KLOOSTER NIEUW SION, DIEPENVEEN

Nieuw Sion is een oecumenisch klooster: vanuit zowel katholiek als protestants oogpunt. Naast vaste programma's, zoals dagelijkse getijdengebeden en meditatie, biedt het klooster diverse retraites, zoals een weekend Geloof & Wetenschap, begeleid door een filosoof en een hoogleraar. Ook kan je individueel terecht in het gastenhuis. nieuwsion.nl

7 KLOOSTER WITTEM, WITTEM

In de Kloosterkerk kun je elke eerste en derde woensdagavond van de maand aanschuiven voor een meditatie. Een groepje van zo'n tien personen mediteert over een vooraf voorbereide impuls. Na de meditatie is er ruimte voor uitwisseling van ervaringen. Daarnaast organiseert het klooster tweemaal per jaar een meditatie-oasedag. kloosterwittem.nl/maandelijksemeditatie

#Kerk

Dit schreven of vertelden lezers over de kerk (en over Petrus). Ook reageren? Mail naar petrus@protestantsekerk.nl.

DANKBAAR

Ontzettend dankbaar voor alle opvangplekken die de Protestantse Kerk Nederland heeft ingericht. Onder het initiatief 'De Thuisgevers' worden door de @PKNnl en @gemkampen ook statushouders gehuisvest. Vandaag ging ik onder andere in gesprek met PKN en sprak ik mijn waardering uit.

STAATSECRETARIS ERIC VAN DEN BURG,
@STASJENV, OP TWITTER

Op pag. 32 lees je over *De Thuisgevers* in IJsselmuiden. En je kunt ook met je eigen gemeente meedoen!
dethuisgevers.nl

BEWAREN

Geef dit blad nooit aan O.P.A. (de Oud Papier Actie), maar geef dit door aan een ander of leg het in de lektuurstandaard in jouw kerkgebouw.

JACOB TALMA, VIA E-MAIL

WENS

Een kaarsje 🕯 gebrand voor alle mensen die het op dit moment moeilijk hebben. Ik wens eenieder veel liefde, gezondheid en geluk 🍀 toe en mag 2023 een beter jaar worden 🙏 #kerk #geloof

@ARJANZEVENAAR
OP TWITTER

WEDEROM MOOI!

Wat ben ik door de Petrus-band deze liederen nog meer gaan waarderen, de teksten komen zo anders binnen ...

@PINYBAS, ONDER EEN VAN DE LIEDEREN OP HET
YOUTUBE-KANAAL @PETRUSINHETLAND8057

HOOGBEGAAFD

Voor veel #hoogbegaafden geeft de #kerkdienst irritatie en teleurstelling. Het gesprek over #hoogbegaafdheid in de kerk moet op gang worden gebracht. In een kerk, als plek waar iedereen welkom is, is deze aandacht passend, gewenst, en zelfs noodzakelijk.

SIMON KADIJK (@SIMONKADIJK) OP TWITTER

GEEST VAN GOD

Bij een van de vele huwelijksluitingen in onze kerk waarbij ik als kostenrevisor aanwezig ben, komt een jochie van een jaar of negen naar me toe. "Mijnheer, is het echt waar dat het spóókt in deze kerk?" "Hoe kom je dáár nou bij?", zeg ik, wenkbrauwen opgetrokken. "Nou, op dat bord daar staat: Kom Geest van God!", zegt hij heel serieus. Hij snapt werkelijk niet dat ik in de lach schiet. Zo geestig – sorry, verkeerd woord hier – was dit toch niet? Alle gekheid op een stokje: zo gauw kunnen onze Bijbelse noties dus misverstaan worden – iemand die in een heel andere context zit, van sprookjes en van spookverhalen, vult onze woorden zomaar anders in. Hoeveel volwassenen zouden er zijn die op dezelfde manier niks begrijpen van onze doorsnee kerkdienst?

'KERKGANGER' IN EEN COLUMN OP KERKINSTAD.NL

INSPIRATIE

Beste redactie en makers van *Petrus*,

Wat een prachtig inspirerend blad is *Petrus*! Ik mocht wensen dat 'onze' katholieke kerk zo'n blad zou uitgeven ... Gelukkig is er *Petrus*, rots in de branding!

PETER VAN OVERBRUGGEN, VIA E-MAIL

Samenstelling: Stephan Egbers
Foto's: Jelte Bergwerff (De Thuisgevers),
Niek Stam (Petrus-band)

COLOFON

Jaargang 6, nr. 21, februari 2023
Petrus, het gratis magazine van de Protestantse Kerk in Nederland, verschijnt vier keer per jaar.

Redactie

Marusja Aangeenbrug (hoofdredacteur),
Bas Popkema (eindredacteur), Janet van Dijk,
Jedidja Harthoorn, Mathilde Schouwstra

Aan dit nummer werkten verder mee:

Kees van de Berg, Jelte Bergwerff, Francis Boer,
Pim Brouwer, Werry Crone, Nienke van Denderen,
Alieke Eising, Stephan Egbers, Sandra Haverman,
Katja Keuchenius, Jaco Klamer, Keren de Krijger,
Piet van Midden, Elze Riemer, Xander de Rooij,
Tessa Posthuma de Boer, Esther van Schie,
Auke Schouwstra, Jaap Schuurman, Elbert Smelt,
Niek Stam, Tineke van der Stok, Studio Daikiri,
Marian Timmermans, Sjaak Verboom, Jan Verhage,
Marieke Viergever, Paul Visser, Rob Visser,
Leonard Walpot, Riejan de Winter

Gratis abonnement en adreswijzigingen

🌐 petrus.protestantsekerk.nl/abonnement
☎ 030 - 880 18 80
✉ abonnement@petrusmagazine.nl

Tips en opmerkingen

✉ petrus@protestantsekerk.nl (niet voor abonnementen en adreswijzigingen)

Nieuwsbrief

🌐 petrus.protestantsekerk.nl/nieuwsbrief

Online

🌐 petrus.protestantsekerk.nl
f @PetrusProtestantseKerk
i @protestantsekerkinnederland
d @protestantsekerk

Volgende nummers en extra exemplaren

Petrus verschijnt dit jaar nog in mei, augustus en november. Extra exemplaren bestellen kan via protestantsekerk.nl/webwinkel.

Giften voor het magazine *Petrus* zijn van harte welkom op het rekeningnummer van de Protestantse Kerk, NL 10 ABNA 0444 444 777 o.v.v. 'Gift Petrus'.

Kerk in Actie

🌐 kerkinactie.nl
☎ 030 880 14 56

Art-direction en vormgeving

Essencio, essenciobrand.nl
Eerste ontwerp: RedMatters

Advertenties

Theo Wijbenga, advies@theowijbenga.nl
☎ 06 - 51 42 61 79
De inhoud van de advertenties valt onder de verantwoordelijkheid van de adverteerders.

Druk

Moderna Printing

Leesbeperking

Voor mensen met een lees-beperking is *Petrus* ook gratis verkrijgbaar in braille, grootletter, digitale en gesproken vorm. Informeer bij de CBB: tel: 0341 - 56 54 77, klantenservice@cbb.nl.

A photograph of the interior of a church. The scene is dimly lit, with warm light coming from the arched doorway in the background. The walls are made of rough-hewn stone. In the foreground, several rows of dark wooden pews are visible, with their curved backs facing the camera. Above the pews, a wooden balcony holds an organ with several pipes. The arched doorway in the background is made of dark wood and is flanked by stone walls. On either side of the doorway, there are small, ornate wall sconces. The overall atmosphere is quiet and contemplative.

'Ik vraag God waar Hij me wil hebben'

Helmich Post uit Barneveld gaat regelmatig op retraite. Hij vertelt op pagina 61 waarom hij er graag een weekend voor uittrekt.